

De colica Pictonum.

Contributors

Tronchin, Théodore, 1709-1781

Publication/Creation

Genevae : Apud fratres Cramer, 1757.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/usaq7mmh>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DE
COLICA
PICTONUM.

DE

COLICA

PICTONUM.

T. TRONCHIN,
IN ACADEMIA GENEVENSI
MED. PROF. COLLEGII MEDICI
AMSTELODAMENSIS OLIM
INSPECTORIS, ACAD. REG.
SCIENT. BEROLIN. &c.
DE
COLICA PICTONUM.

*Vidi in arte peritissimos huncce morbum
non intellexisse. Spigel.*

GENEVÆ,
Apud FRATRES CRAMER.

MDCCLVII.

Ungarische Bibliothek

Le Pape et le Pape

Signatus est libellus

das Jahr zu Beginn existierte.

Ammonium sulph. in aqua solut.

Tibi conseruare

1871

[illegible]

1875

CELSISSIMO PRINCIPI
P H I L I P P O
DUCI AURELIANENSI,
T. TRONCHIN.

H *Ujusce libelli, Celsissime Princeps, Te frustra Patronum ambirem, si Patrocinio indignus esset libellus, nec tam audax sum ut dignum existimem. Animi verò grati leve monumentum Tibi consecrare, tot in me collata beneficia jubent, Tua, Generosissime Princeps, annuit hu-*
* 3 *mani-*

DEDICATIO.

*manitas. Paterno , quem infirmè
laudarem , amore , vi mentis pro-
pria , insitum vicisti metum , gen-
tilitiosque superasti terrores , ut at-
avis Regibus editam Prolem diris
eriperes Variolis. Insitioni à Te ,
Principum Optime , mihi deman-
datæ , aspiravit Deus. Tutâ le-
nique hâc arte dilectissimum Filium
omnibus , licet teneris adhuc , vir-
tutibus ornatum , formosamque
Filiam charissimam servando , ti-
midæ dedisti Galliæ exemplum
seris nepotibus profuturum. Du-
bia si supersint , delebit dies. Tuum
interim immortale Nomen præsens
ac futura celebrabit ætas.*

LECTORI.

AUCTOR.

I, ineunte praxi, mor-
bus mihi fuerit curatū
difficilis, hunc fuisse lu-
bens fateor, ac diffiteri puderet.
Primi titubantes gressus, pede vix
firmiori præeuntes magistri, artis
medicæ Principum fatale tyroni
silentium, ipsa morbi difficultas
anxium me sæpè fecerunt. Fre-
quens erat morbus, rara medicina
Amstelodami. Invitus per mortes
experimenta feci, tandem sensim

*

4

nata

LECTORI.

nata methodus facilior tutiorque fuit. Imbecillibus humeris nimium gravi, clinicæ valedicens medicinæ, quæ in populosissimâ urbe frequentissima me edocuit praxis, mandare chartis animus est, foelix si non sint ludibria ventis, accendantque facem, ne saxis mihi toties iniquis, aliorum illidantur naves. Apollini sacrum quo fruor otium, à turbulentâ praxi liberum, sparsas ut hodie colligam chartas jubet. Maturè solutus equus, sanus adhucdùm, si non peccet, placebit equiti. Si Tibi non displiceat, putrem quem ungulâ quassit Variolarum campum postea recludam.

DE

D E COLICA PICTONUM.

C A P U T I.

*Dolor ventris , quando & un-
dè Colicus dictus.*

Dolor ventris , eundem dicit ^{Dolor}
in ventre non tenens lo-^{ventris}
cum , in ipsis ut pote lum-^{colicus.}
bis , quandoque ad Ilia , sæpè circa
Umbilicum , sæpissimè in regione
Coli sæviens , Colicus dicitur.

Re , non nomine Hippocrati no- ^{Hippo-}
tus , descriptus ab eo sæpiùs videtur , ^{crati}
ubi torminum alvi , dolorumque cir- ^{notus.}
cà umbilicum mentionem facit. (a)
Post

(a) Ἀλγῆμα περὶ ὀμφαλὸν in scriptis Hip-
pocratis passim reperitur.

A Diocle Carystio distinctus. Post Hippocratem, Diocles Carystius tenuioris intestini morbum $\chi\acute{o}\rho\delta\alpha\psi\acute{o}\nu$, plenioris $\epsilon\acute{\iota}\lambda\epsilon\omicron\nu$ nominavit. (a)

A Cassio colicus dictus. Cassius verò, quem ingeniosissimum seculi sui Medicum, dicit Celsus, omnium primus, quantum novimus, dolorem ventris colicum vocavit, medicamentumque $\kappa\omicron\lambda\iota\kappa\acute{o}\nu$ dictum, de quo gloriabatur, invenit, cujus formulam servavit Celsus. (b)

A Celso etiam. Tempore verò Celsi, tenuioris intestini morbus $\epsilon\acute{\iota}\lambda\epsilon\omicron\varsigma$, plenioris $\kappa\omicron\lambda\iota\kappa\acute{o}\varsigma$, jam vulgò nominatus fuit. (c) Coeliusque Aurelianus de hoc morbo scribens, (d) laudat remedia à Themisone præscripta, Augusto regnante.

Imò

(a) A. C. Celsi de Medicinâ lib. 4. cap. 13.

(b) Ibid. lib. 5. cap. 25.

(c) Eodem vocabulo usus est Galenus, uti patet ex lib. 6. cap. 2. de loc. affect.

(d) Coel. Aureliani Morb. Chronic. lib. 4. cap. 7.

Imò Philo Tarsensis Themisonis *Imò à Philone Tarsensis.*
coævus, suum contra colicum dolo-
rem laudat Philonium. (a)

Unde patet C. Plinii error, (b) ubi *Error Plinii.*
dixit, quod Colum vel Colica Tiberii
Cæsaris principatû irrepperit, nec
quisquam id prior Imperatore ipso
fenserit, magnâ civitatis ambage,
cum edicto ejus excusantis valetudi-
nem, legeretur nomen incognitum.

Ventris igitur dolor, à Cassio pri-
mò, Colicus dictus, hocce retinuit
nomen, Galeno dein, aliisque post
illum Artis Medicæ Principibus, sa-
crum.

(a) Galenum vid. de arte curandi ad Glau-
conem.

(b) Hist. Nat. lib. 26. cap. 6.

CAPUT II.

Dolor Colicus, quando & unde, Pictonum dictus.

*Colico-
rum do-
lorum
variae
species.*

Hippocratis cruciatus alvi, doloresque circa umbilicum, colici postea indiscriminatim vocati, uti patebit, in species tandem distincti, variis temporibus, varia, imò gentilitia accepere nomina.

*Quando
Pic-
tonum di-
cti.*

Sic itaque circa annum MDLXXII. Colicus apud Pictones jam sæviens dolor, Pictonum deinde nomen accepit, à F. Citesio Pictaviensi Medico, qui sexaginta septem postea annis, morbi historiam dedit. (a)

*Retinue-
re no-
men.*

Semel acceptum nomen postea retinuit, licet tunc Armoricis, Santoni-

(a) In Diatribâ, de novo & populari apud Pictones dolore colico bilioso.

tonibus, Engolismensibus, totique
fermè Aquitaniæ, æquè ac Picto-
nibus familiaris esset. (a)

Imò teste P. Droëto (b) sævie-
bat tunc in Picardiâ. In Moraviâ
etiam, Silesiâ, maximâque inferio-
ris Germaniæ parte, uti ex Langii
epistolâ quam de torminibus à fe-
bre relictis, scripsit, Cratonisque
litteris anno MDLXXXII. de pa-
ralysi ex colicâ, missis, constat.

*Licet a-
libi fre-
quentes.*

(a) Vid. ibid. cap. 2.

(b) Vid. consilium novum de pestilentia,
auctore P. Droeto anno MDLXXII. sub fi-
nem cap. 5.

CAPUT III.

*Colici apud Pictones doloris
descriptio.*

*Colicæ
Picto-
num de-
scriptio.*

EO laborantium, fidere veluti percussorum, vultum decolorabat pallor, frigebant extrema, languiebant vires, animus erat inquietus, corpus anxium, somnus ferè nullus, leipothymia, seu potius cardiogmi frequentes, prostratus appetitus, cum nausæa, ructû, vomitû æruginosæ bilis, singultû, siti, stranguiria, hypochondriorum æstu, interdum sine febre, sæpius cum febre lentâ.

Ventriculi, Intestinorum, Lumborum, Ilium, Inguinum dolor acutissimus, quandoque cum alvi fluore, in initio frequenti, licet non
copio-

copioso, sæpè cum ejus adstrictione. Crescente morbo, humeri, brachia, mammæ, totumque dolebat pectus, nec deerant quos plantarum pedum, motu adhuc illæso, crudelis vexaret dolor. Tandem remittente dolore, inopinantium, ac sese melius credentium brachia pedesque resolvebantur, cessante motu, sensu superflite. (a)

(a) Vid. Citesii libr. cit. cap. I.

CAPUT IV.

Idem Colicus dolor sæpiùs ante Citesium descriptus.

Colica
Picto-
rum de-
scripta
à Paulo
Ægine-
tâ.

N Ostrâ ætate, dicit Paulus Ægine-
neta, (a) colicus quidam mor-
bus homines vexavit, in quo abso-
luta motûs privatio in artubus con-
sequebatur, & maximè in iis qui
superstites evasuri essent. Verùm
sensus tactûs illæsus conservabatur,
unde suâ sponte rediit plerisque mo-
tus, temporis progressû.

Idem Paulus de eodem morbo,
alibi verba faciens, (b) Colica quasi
pestifera, ait, quâdam contagione
termi-

(a) Pauli Æginetæ, de Re medicâ, lib. 3.
sub finem cap. 18. cujus titulus est, de re-
solutione ex colico morbo obortâ.

(b) Lib. cit. cap. 43.

terminabatur plerisque ad morbum Comitiam, aliis ad artuum resolutionem, servato sensu; & qui ad Comitiam delapsi sunt, plerique perierunt, qui verò ad resolutionem, plerique servati sunt.

Similis in Haly Abbate Colici doloris datur descriptio, (a) accidit ^{Ab Haly Abbate.} autem sæpius in Colicâ passione & enervatio quorundam membrorum evulsio; cum morbus cretico finitur modo - - - vidi nonnullos colicam patientes gravem, difficilis nocu-
menti, quorum utrumque evulsum est genu, quorundam autem & genu unum & ancha, vidi & cui scapulæ motus omninò cessavit, sc. sensus erat bonus.

Hujus filius Avicenna dixit, (b) ^{Ab Avicenna.}
B &

(a) Haly Abbatis Liber totius Medicinæ, lib. 9. cap. 8. Lugdun. MDXXIII.

(b) Avicennæ lib. 3. fen. 16. tract. 3. sub finem cap. 6.

& Colica quidem multoties permu-
tatur ad paralyfim, & fanatur per
eam . . . & quandoque fimiliter fa-
nantur per dolores juncturarum.... di-
cit & alibi, (a) fit fortis punctio,
& fit quasi perforetur venter ejus
terebello, aut quasi fit abfconfa in
intestinis ejus acus, ftans, & quo-
ties movetur dolet, & fit fortis fi-
tis, & non fatiatur habens eam, li-
cet bibat plurimum, quoniam, quod
bibitur non penetrat ad hepar, pro-
pter oppilationes accedentes in ori-
ficiis Meferaicarum &... de ventre
habentis colicam, egrediuntur fqui-
balæ, ficut ftercora ovium, vel ficut
ftercora caprarum.... & frequens fit
vomitus cholericus, quoniam via
choleræ ad intestina fecundum plu-
rimum constringitur, quare expel-
litur ad fuperiora.

Colica

(a) Ibid. cap. 7. ubi de fignis colicæ.

Colica passio, dicit Constantinus Africanus (a) nimius est dolor quem patitur intestinum, quod vocatur Colon: Nascitur ex humoribus crassis & phlegmaticis, qui clauduntur in Intestini panniculis... sive de acuto & pungitivo aliquo humore... quia Intestina quasi terebello sunt perforata... oportet autem intelligas quia passio colica in dolorem arteticum se mutat.

Colica, juxta Johannem à Gaddesden, aliquando terminatur in paralyfim, aliquando in arthriticam, aliquando in Epilepsiam. (b)

Alii insuper cruciatus, ait Fernellius (c), quâdam similitudine & vehementer.

(a) Constantini Africani Medici Operum pars 2. lib. 9. cap. 29. de colicâ passione.

(b) Vid. Rosam Anglicam cap. 20. Venet. MDII.

(c) Joh. Fernellii Patholog. lib. 6. cap. 10.

hementiâ Colici nuncupantur, quibus tamen non in Colo intestino sedes est, sed vel in peritonœo, vel in membranis quæ abdomini ventrisque partibus obtenduntur. Hi fanè gravissimi sunt & admodum diuturni, ac neque clysteribus, neque Medicamentis, neque fomentis, neque iis remediis quibus qui verè sunt Colici dolores, deliniri solent. Eorum materia aut flatus est tenuis, aut humor acerrimus & æruginosus, membranarum spaciis conclusus, è quibus detrahi vix potest.

Ab Hollerio.

Quod autem à Veteribus scriptum est, dicit Hollerius (a), Colicum dolorem transire in paralyfim, id rarum apud nos, familiare quibusdam populis ut Britonibus. Sacerdoti

(a) Jac. Hollerii, De morbis internis lib. I. cap. 41. in scholiis Hollerii.

doti cuidam annorum XL. ex affi-
duo prope dolore colico paralyfis
nata, dolorem solvit, sed mansit
paralyfis annis aliquot.

Hinc spontè patet error Riolani, *Error
Riolani.*
(a) Citesium incusantis, quod ante
Milonem Henrici IV. archiatrum,
Colicum istum dolorem, Medicis
Parisiensibus ignotum esse dixerit.
Ex Fernelio atque Hollerio didice-
rat Citesius, nomine Colici nothi,
dolorem istum fuisse designatum
qui in paralyfim definit. Morbus
hic, uti observat ipse Riolanus, po-
pulis Lutetiæ vicinis Melodunensi-
bus jamdudum fuerat endemius,
Medicisque notus ante Citesium.

Neque inficias ibit querela Salma- *Querela
Salma-
sii.*
sii (b), dolore colico Lutetiæ la-

B 3 boran-

(a) Vid. Joh. Riolani fil. Animadvers. in
Anatomiam Laurentii, in cap. de intestinis.

(b) De annis climactericis. pag. 731.

borantis, ubi Medicorum quorum poposcerat opem, nullus ex symptomatis conjectari, nomenve ipsius morbi dicere potuit, excepto Citesio qui colicam Pictonicam esse pronunciavit, Salmasiumque pristinae sanitati restituit. Hodie enim, uti tempore Salmasii qui morbum ne nomine quidem cognoscunt procul dubio Medici dantur.

A Droeto.

Colicus dolor, ait Droetus, (a) hoc anno fuit reverâ epidemius, & exitiosus, omnes enim facti sunt paralytici, vel epileptici, ex his non pauci interierunt, vel in ipsâ accessione, vel paulò post, quemadmodum in ædibus nostri Mecænatis, & in Cœnobio Casæ Dei, observavimus, non potuerunt enim Virgines hujus Cœnobii aliter sibi salutem

(a) Vid. loc. cit.

tem quærere quàm fugâ & loci mutatione. Ante quindecim annos iste Tyrannus Cives nostros solos opprimebat, præteritâ tamen hyeme, totam hanc viciniam occupavit, ut anno MDLIV. Abbevillæ grassabatur.

Anno MDLIX. narrat Forestus, *A Fe-*

(a) Prætor Leydanus dolore colico, & perpetuo cruciatus, vigiliis & nervorum contractione laborabat, nec clysteribus, nec anodynis, nec stupefacientibus levare potuit, cessavit tandem dolor, superstitie crurum brachiorumque contractione. *resto.*

Narrat etiam Forestus (b) Alcmarianum colico laborantem dolore, licet postea remittente, in paralyfim manuum incidisse, è levissimâ

B 4 causâ

(a) Vid. P. Foresti observat. & curat. medicinal. lib. 21. obs. 15.

(b) Ibid. lib. 21. obs. 5.

causâ dolorem recruidisse, nec cessasse paralyfim.

A Platero. Iliacus quoque dolor, ait Platerus, (a) potius quàm Colicus, quamvis sic vulgò nominetur, sævus diuque durans, gravia inferens symptomata oritur: quando nimirum, sicuti longâ observatione cognovimus signisque certis deprehenditur, bilis in intestinorum substantiam se inferens... illa vellicat, rodit, uritque... Quod & causa est, cum hoc fit, quod hærente illic bile diutius, vel continuò de novo affluente, dolores adeò pertinaces, diuturni, & qui licet mitigentur, mox tamen redeant.... A quibus gravibus noxis, cum Intestina quæ nervosa sunt nimium offenduntur & sollicitantur, ner-

(a) Vid. Fel. Plateri Praxeos Medicæ Tom. 2. cap. 13.

nervoso genere tunc compatiente, præsertim si bilis spinæ dorsi illic ubi Intestina Mesenterii beneficio adhærent, ad illius medullam usque pertingat, illamque simul afficiat.... Convulsiones tandem, & paralyfes fiunt.

Incredibile dictū dicit Ballonius, *A Ballonio.*

(a) quantis doloribus venter imus torqueatur injectis clysteribus non solvuntur, medicamentis paulò vehementioribus irritantur. Primus nostrā memoriā Fernelius observavit sæpenumerò cruciatus excitari qui quādam similitudine, & vehementiā Colici nuncupantur, quibus tamen, non in Colo intestino sedes est, sed vel in peritonæo, vel in membranis quæ abdominis ventrisque partibus obtenduntur, non clysteribus, non medicamentis leniuntur.

Vidi

(a) Vid. G. Ballonii Consiliorum Medicinalium consil. 5.

*A Spi-
gelio.*

Vidi in arte peritissimos, dicit Spi-
gelius (a), huncce morbum non in-
tellexisse: Modò infrà umbilicum,
modò suprà, vel circùm, vel ad
latera, versùs Ilia & Lumbos, modò
vero per totum ventrem - - - tunc
se extendit dolor sæpiùs suprà um-
bilicum, & circà ventriculum, per
transversum, ad instar cinguli, u-
trumque cingens atque coarctans
hypochondrium. . . Alvus fit dura
& clausa, præsentès in Recto fœces,
primum plerùmque educit enema,
secundum nil præter mucum à tu-
nicâ internâ Recti abrafum. Reci-
divæ sat certum signum, pondus
est sive molestia, quam tamen sine
dolore sentiunt ægri; & circà Lum-
bos, & per transversam regionem
Epigastricam, ab assumpto cibo
ma-

(a) Vid. Adr. Spigelii, de febre semiter-
tiana lib. 4. cap. 13. & 14.

major fit.... Urina fit acris, unde ardor calculum mentiens, quem errorem dolor lumborum, vomitusque confirmant. Præterea sentitur ab ægris amaror oris, fitis, inappetentia, pulsus arteriarum, subsultus interni, tremores, vigiliæ, calor præcordiorum sæpè cum febriculâ continua... quæ si diù nimis duret, ad tabem deducit ægros, quam præcedunt, comitantur, sequuntur Epilepsia, Apoplexia, Convulsio, Paralyfis.

Sunt enim, ait Rodericus à Fon- *A Rod.*
seca (a), non parùm affines Co- *à Fon-*
licus dolor & Paralyfis, quia per *secâ.*
transmutationem fit transitus alterius
ad alterum, & frequentissimè in
Germaniâ ex dolore colico fit paralyfis.

Jaco-

(a) Vid. Roder. à Fonseca Consult.
Medic. Tom. 2. consult. 57.

A Jac. Cahagneſio. Jacobus Cahagneſius edidit anno MDCXVI. libellum, cui titulus, Brevis facilisque methodus curandarum febrium, cujus calci adjecit peculiare Caput de Colicâ Pictâvenſi.

A Sennerto. Talis Colica, dicit Sennertus (a), anno MDCXXI. ineunte vere, in Sileſiâ, in Ducatû Teſchinenſi graſſata eſt epidemicè. Capitis dolor præibat colicum, hunc ſubſequuti ſunt dolores dorſi, pedum, omniumque ferè exteriorum partium, alvus dura omnibus reſiſtebat catharticiſ, & ſi cederet, mox durior fiebat, cum appetitûs proſtratione ac vomitû. In arthritidem nonnunquàm, ſæpè in paralyſim aut epilepſiam abibat. Epileptici ferè omnes moriebantur, emergebant Paralytici.

Coli

(a) Vid. Dan. Sennerti Practicæ lib. 3. part. 2. ſect. 2. cap. 2. de colicâ ab humore acri & ſcorbutico.

Coli dolorem, in resolutionem *A. Nic.*
nervorum transire præsertim in re- *Pifone.*
gionibus septentrionalibus observa-
verat Nicolaus Pifo. (a)

Carolus verò Pifo (b) Nicolai fi- *A. Car.*
lius, anno MDXCVI. Cardinalis *Pifone.*
Lotharingæ jussu Cœnobium adiit
Belliprati, explorandæ Religiosorum
valetudinis ergò, ibi nonnullos in-
venit abdominis cruciatibus vexa-
tos, cum tanto alvi stupore, ut ni-
hil prorsus emitteret, alios autem
istis doloribus jam liberatos invete-
ratâ paralyfi, emortua penè brachia
scapulis alligata gerentes, quosdam
insuper epilepticis insultibus, le-
thargo, aliove ineluctabili sopore
oppressos. Septennio post, aliud ad-
ivit

(a) Vid. Nic. Pifonis, de morbis cog-
noscendis & curandis lib. 3. cap. 20.

(b) Vid. Car. Pifonis observat. & con-
siliis. sect. 4. cap. 2.

ivit Cœnobium, ubi plures iisdem torquebantur doloribus, nec pauci cessere fatis: dolores cum paralyfi commutarunt nonnulli. Hoc autem sæpius videtur in Lotharingiâ, & Melunensibus familiaris est hæc mutatio.

A Fr. Citesio. Tandem Pictavenfis, Regius dein Medicus, Franciscus Citesius, anno MDCXXXIX. Diatribam (a) edidit, de novo & populari, apud Pictones, dolore colico bilioso, ubi de ortu, signis, causis, curâque morbi doctè disseruit, morboque hætenùs notho, nomen quod habet, dedit.

A Beauvallio. Nec ità diù post Rupellensis Pharmacopœus nomine Beauvallius, è Citesii diatribâ, gallicum confecit libellum, ubi præter idioma mutatum, nil novi reperitur.

CA-

(a) Hæc diatriba cum opusculis Medicis edita, typis mandata est Parisiis, anno MDCXXXIX.

CAPUT V.

Colicus dolor Pictonum post Citesium rarò descriptus.

Universum ferè, post Citesium, *Post Citesium*
de isto dolore colico, silentium, *ferè silent auctores.*
mirum videbitur Medicis qui mor-
bi frequentiae, pertinaciae, atque
saevitiae gnari, non ignorant quàm
sit ipsius curatio difficilis.

Frustrà enim in nonnullis qui morbum tamen viderunt, aliquid redignum perquiritur. Testis esto Sydenhamus. (a)

Ità ut si è Medicorum, post Citesium, turbâ, septem vel octo excipiantur qui de hoc morbo loquuti sunt,

(a) Vid. Process. integr. de colicâ Pictonum.

sunt, tres quatuorve in vivis soli sunt qui de eo expresse verba fecere. Boerhaavius enim oratione, non scriptis de eo differuit.

*Excepto
Riverio.*

Proximus Citesio Riverius, dixit (a) quod bilis per vasa intestinorum effusa in eorum tunicâ, iisque imbibita, dolores acerrimos excitat, facitque Colicam Veteribus parum notam, eo transfertur à cystide felleâ vel mesenterio, in crisi diuturnâ febrium, aut à vehementi iracundiâ, aliâque causâ externâ, quando propter obstructions ad vias communes effundi non potest, sed motû præpostero ad prædictas abdominis membranas excutitur. Hinc dolor crudelissimus, colicum imitatus, qui tamen neque clysteribus,

(a) Vid. Lazari Riverii Praxeos Medicæ, lib 10. cap. 1.

bus, neque fomentis, neque aliis remediis cedit, ad plures menses perseverans. Contabescit corpus, febris molestat lenta, tandemque remittentibus doloribus, succedit paralyfis humore illo per abdominis membranas in spinam dorsi sensim irrepente. Illa paralyfis partes superiores magis afficit, crura vero plerumque dolent in Cerebrum irrum-pens interdum bilis, convulsiones epilepticas facit.

Narrat Wepferus (a) miserum *Wepferi*
per duodecim annos carceratum co-^{ro.}
lico dolore, brachiorumque paresi
laborasse, undè digiti manuum in-
curvi remanserunt, alvo suppressa
protinùs ventris dolore torquebatur:
A paresi, sine magno tamen medi-
camentorum apparatù sanatus, ferè
C sem-

(a) Vid. Joh. Jac. Wepferi histor. apoplect. hist. 13.

semper postea de dolore tensivo præcordiorum, conquestus est. Plures in Cœnobiis vidit hoc morbo afflicto, quorum umbilicus sæpè dorsum versus trahebatur.

Vidit & plures colicâ biliosâ affectos, paresi tandem laborantes, in Alfatiâ, ad lacum Acronium, in Ducatû Wurtembergico. (a)

Willisio.

Affecti Colicæ, dicit Willisius, (b) crebrò ac graviùs obnoxii, demùm paralytici evadunt. Casus adeò frequens hîc, ut morbi successio, hujus, inter illiùs prognostica habeatur: Nam qui tormina in ventre, aut paroxysmos atrociores, per intervalla redeunt, pati solent, tan-

(a) Vid. in Ephemerid. Nat. cur. ejusdem Joh. Jac. Wepferi obs. 39. ann. 1670. de paresi post colicam ex vino.

(b) Vid. Thom. Willis, de animâ brutorum, part. patholog. cap. 9.

tandem in habitû Corporis, ac membris, dolores vagos, dein stupores, denique nec rarò resolutiones subeunt... Videntur nonnunquàm febres epidemicæ, quarum colicus dolor symptoma fit pathognomicum, postquam in ventre aliquandiù sæviit, sæpenumerò lumbos, morboque ingravescente, membra ac musculos ferè omnes in toto Corpore laceffit, tandemque nec rarò in paralyfim terminatur.

Colicâ quam Pictonicam appellant, laborans æger, incidit in paralyfim, artubus marcescentibus, clinicus evasit, in initio, ait Musgrave, (a) dolores aderant erratici rheumatismum mentientes; Dolor iste vagus tandem in fixum mutatus, tumore rubore articulorum, C 2 verè

(a) Vid. G. Musgrave, de arthritide symptomaticâ cap. 10. hist. 4.

verè arthriticus evasit, & quod mirum, hâcce depositâ materie, artus per decennium flaccidi, tantumque non mortui, floridi, omnia vitæ vegetæ indicia dederunt.

*Scheuch-
zero.*

Narrat etiam Scheuchzerus (a) quod in Angelimontano Cœnobio, colica sæviebat spasmodica, morbus admodum rarus, curatû pertinax, qui totum ferè corripuit monasterium. Dolor erat colicus verus, contumax, Colum, intestina etiam tenuia, occupans, ubi sedatum, facilè recidivans, vomitus erat frequens, prostratus appetitus, obstructa alvus, flatu crebri, ardore præcordiorum, dolores artuum urentes, primò superiorum, inferiorum denique; Parefis brachiorum cum

(a) Vid. Joh. Jac. Scheuchzeri Itiner. Alpin. it. I. ann. 1702.

cum respiratione asthmaticâ , sensuque ponderis pectori incumbentis.

In tenuioribus , dicit Hoffmannus Hoffmanno. (a) , acutiores sunt quàm in crassis intestinis dolores , hînc ad umbilicum pessimi , undè Iliaci ab Hippocrate dicti , nulla de Colicis factâ mentione , nunc Colici dicuntur , qui cum horrore , tremore , frigido sudore , virium prostratione , inquietudine , corporis jactatione , anxietate , singultû , vomitu , alvo constipatâ , tenesmo , urinæ suppressione , spasmo vesicæ , feбри , pulsû contracto , spirandi difficultate , quandoque delirio , atque convulsionibus epilepticis , tandem extremorum paralyfi , sunt. In hoc dolore

C 3 coli-

(a) Vid. Frid. Hoffmanni Medic. Ration. systemat. Tom. 4. part. 2. sect. 2. cap. 5.

colico, ventris arctior fit compressio, ac umbilici introrsum retractio, alvus est constipatissima, ut neque flatus transmittat, neque clysterem facile recipiat; Adest simul ingens in lumbis dolor, ipsumque peritoneum, musculique abdominales violenter contrahuntur.

Fortè
 &
 Kæmpfero.

Nonne ejusdem indolis Japonum ille Colicus dolor quem describit Kæmpferus (a), adeò apud eos familiaris, ut è decem adultis, rarò unus sit qui eo non laboret, nec parcit itinerantibus, si modò Cerevisiam Sakki dictam bibant. Senki vocatur morbus qui intestina lancinando, motus convulsivos excitat. Hujus affectionis genius est, quod abdominis musculos, & membra

(a) Vid. Eng. Kæmpferi, Amœnit. exotic. fascic. 3. obs. 11.

branas vellicet. Creduntque Japones causam hujus morbi, non intrà cavum Intestinorum, sed in ipsâ substantiâ membranosa musculorum abdominis, peritonæi, omenti, mesenterii, intestinorumque latitare.

An illi similis, colicus dolor quem *Linnaeo.* describit Linnæus (a) quo sylvatici laborant Lappones, Ullem vel Holme dicto: Circà regionem umbilici corripuntur intestina dirissimis spasimis, qui se extendunt ad pubem usque, parturientium multò vehementioribus, ità ut miser Lappo, vermis ad instar, repat per terram.

Neque silentio prætereundus est *Impri-* colicus morbus Damnoniensis, cu- *mis verò* jus historiam dedit Huxhamus (b), *Huxha-* *mo.*

C 4 non

(a) In Flor. Lappon.

(b) Vid. Joh. Huxham, de morbo colico Damnoniensi, ad calcem observationum de aère & morbis epidemicis.

non novus equidem , uti credere finit descriptio Huxhami , cùm jam anno MDCCII. mentionem hujus fecerit Musgravius , viginti & ultrà annis postea , apud Damnonios sæviit , angore ventriculi , summo cum dolore stipatus in Epigastrio ; pulsus erat debilis , inæqualis ; sudor frigidiusculus , lingua obducta ; fœtens habitus. Subsecutus est vomitus nunc viridescens nunc atræ bilis , maximâ acidæ lentæque pituitæ concomitantis copiâ ; Post diem unam alteramve , adstricta admodum fiebat alvus , nec cathartici , nec aliis medicamentis cedens : Vomitu paululum imminuto , in regione umbilici , lumbis , spinæque dorfi , sæviebat dolor , nephriticum mentiens , cum urinæ suppressione , imò cum ponderis sensu in peritonæo. Urina multum deponebat , abdomen

men sæpius durum, quandòque spasmo contractum; Sæpè dolor fixus vehemens, urens, in dextro hypochondrio; in Epigastrio magna sæpè pulsatio; alvinæ fœces durissimæ, globosæ, parvæ; tenesmus verò permolestus. Remittentibus istis paululum doloribus, novus per totam spinam, humeros, inter scapulas imprimis sæviebat, brevique brachia invadens. manuum motum destruebat. Femora & crura etiam dolebant; dùmque ab intestinis ad artus peteret morbus, febricula aderat, quandoque cum delirio, & si per totum morbi decursum, urina esset pallida sine sedimento, distentio fiebat nervorum, miserumque solamen doloris, paralyfis. Nec semper præibant colici dolores, artuum sæpè præcedebat dolor; tandem accedebat paresis.

Hux-

De Co- Huxhami opusculum anno
licâ Pic- MDCCXXXIX. prodiit.
tonum
scripto-
res. Sexennio post suum de Colicâ
Pictorum edidit Cl. de Haen (a).

Tredecim annis postea de hoc morbo Tentamen evulgavit Opt. Grashuyfius (b). Equidem non æquo Marte certaverunt.

(a) A. De Haen Medici Haga - Batavi Dissertatio de Colicâ Pictorum. Hag. Comit. 1745.

(b) De colicâ Pictorum Tentamen, actore J. Grashuyf. Amstelod. 1552.

CAPUT VI.

Doloris Colici, hodie Pictonum dicti, descriptio.

OMnis dolor colicus in epilepsiam vel paralyfim definens, *Colicæ Pictonum phænomena.* nothus olim dictus, post Citesium, dolor colicus Pictonum vocatus est, nullâ habitâ ratione ipsius causæ. Medici dein in arte exercitati, nomen hoc, ante natam paralyfim, vel epilepsiam, dederunt etiam colicis doloribus è quibus oriri solent, sive naturâ superentur, vel arte præcaveantur.

Dolorem ferè semper præit, ad minimum per aliquot horas, sæpissimè per aliquot dies, ponderis sensus atque molestiæ, vel in regione epigastrica, vel in umbilicali, quandoque

doque sed rariùs in hypogastricâ ,
nec hujus molesti ponderis sensûs
immunia sunt hypochondria , eo im-
primis dextrum sæpiùs afficitur , af-
ficiuntur & lumbi , omniaque viscera
solito minùs libera sentiuntur. Mens
futuri mali quasi præscia tristior fit,
nec tam facilis respiratio frangitur
subindè suspiriis. Minùs fulgent o-
culi, vultus ipse pallescit. Leves tunc
oriuntur dolores in initio non con-
tinui, nec à molestiæ sensû facile
distinguendi. Appetitus fit minor,
plerumque major sitis. Uti post ni-
mium pastum, nascitur & hîc sen-
sus repletionis molestæ, sed quæ
non est expers doloris. Alvus fit
sensim durior, urina parcior, fasti-
dium majus, increfcit nausea cum
doloribus qui mox continui fiunt.
Ructibus prægressis nausæ super-
venit Vomitus, levans pro momen-
to

to dolorem, sed qui mox recrudes-
cens, cum pari anxietate crudelior
factus, totum exagitat corpus, nec
somnia refici finit.

Abdomen tunc, imprimis verò um-
bilicus, adhærens quasi vertebris,
intrò trahitur. Febricula fit cum pul-
sû contracto, jactatione corporis,
anxietate majori, singultû, tenesmo,
urinæ suppressione, spasmo vesicæ
& ani, qui intûs etiam sic retrahi-
tur, ut ne flatus quidem emittat,
clysteremve facile recipiat. Corpus
emaciatur, sensimque marcescit. Vox
quæ fit debilior, aspera, rauca, in
aphoniam sæpè perfectam definit.

Præter Colicos, artuum urentes
fiunt dolores, superiorum prius, in-
feriorum denique; leniores & tunc,
sensimque, fiunt ventris dolores. Hoc
levamine deceptus æger, futuram
quum sibi promittit salutem, volun-
tati

tati minùs obsequiosos perſentit artus, qui intrà breve tempus, tandem paralytici fiunt. Nec unicus hîc eſt miſerandi morbi exitus, ſæpiſſimè enim difficiliore factâ reſpiratione, tinnitus aurium, tenebras oculis offundens nubecula, igniculle ante eos volitantes motus epilepticos miſeris inopinantibus prænuntiant, omnibus externis, internisſque ſenſibus deletis, totum his convellitur Corpus : Nec tam diù plerùmque durant in morbo Comitiali vero, Convulſivi motus. Hos vidi, dictû mirum, per octodecim horas, poſt colicos furores, uno tenore durantes in Viro Patritio G. Piſonis pronepote, qui tunc tamen convaluit. Videram & ultrà quadraginta horas continuas, in Conſulari Viro qui obiit. Hicce, octiduo, ante obitum, Hydrophobus jacuit.

CAPUT VII.

*Colici Doloris Pictonum
Causa Proxima.*

DOcuit observatio medica, co- *Causa*
lici hujus doloris remotam, *proxi-*
postea examinandam, multiplicem *ma de-*
dari causam, atque ut proxima *scriptio.*
constet, prius esse notandum, con-
tentas in abdomine partes, atque
continentes omnium corporis hu-
mani partium, ditissimas nervis, do-
loris etiam capacissimas esse. Ha-
rum nervi ab origine mirè, uti pa-
tebit, producti, expansi, divisi,
retiformes, coeuntes, iterum divisi,
cum omnibus aliis consentiunt, hinc
sympathici fuerunt nominati.

Inter minimum quippe horum
ramusculum & omnes, inter omnes,
&

& minimum datur consensus.

Nervi itaque per omnia sparsi Viscera ubique illa penetrant, nec datur punctum ubi defint, in partibus imprimis quibus inhærent corporis radices. Indè stupendus nervorum apparatus in intestinis, atque mesenterio, illorum interiori membranæ villorum, papillarum, sphincterulorum, infinitum ferè numerum impertiens, huic vero plexus mirabiles, sensum, consensum, motumque facientes.

Hi nervi in Visceribus, imprimis verò in Intestinis atque Mesenterio, ubique præsentés, quas irradiant partes, doloris capacissimas efficiunt. Et hîc doloris Colici Pictonum proxima causa quærenda est. Irritati nempe atque crispati nervi physicam nanciscuntur diathesim, quâ sensus doloris nascitur in mente. Si
fugax

fugax non fit ipsa diathesis, sed diuturnitate ipsius causæ, subsistat, in consensum trahit nervos irritatis nervis consentientes, pertinaxque irritatio tandem afficit omnes: Fiunt tunc motus spasmodici, convulsivi, epileptici, paralyfis, coma, lethargus, apoplexia, desiderandaque mors ærumnarum finis.

Interim actione nervorum activæ partes organicæ, horum diuturno spasmō passivæ factæ, omnium secretionum atque excretionum organa inania reddunt; Nerveis laqueis contracta vasa nec accipiunt nec emittunt, eademque causa quæ exhalationem impedit, inhalationi obstat. Siccæ sic partes atque exsuccæ crispantur, quo foveantur deficit mador, nec datur mucus, quo lubricentur; uti vasa, hærent glandulæ.

dulæ , nec quem non acceperunt
cryptæ , blandum eructant humo-
rem.

Sic Corporis exsiccantur radices ,
tandemque doloribus fractum , nu-
triri defuetum , marcescit , pellis
ossibus hæret.

CAPUT VIII.

*Colici Pictonum doloris
Causæ Remotæ.*

Colici verò Pictonum doloris *Causæ*
causa proxima effectus est u- *remotæ*
niûs pluriumve causarum remota- *oſto.*
rum, quæ attentâ morbi observa-
tione ad ſequentes redigi poſſunt.
Hæc verò ſunt.

I. Reliquiæ febrium imperfectâ
crifi ſolutarum, vel non benè cura-
tarum.

II. Venena.

III. Vini, potûſque acido - auſte-
ri fermentati, acidorumque imma-
turatorum nimius uſus.

D 2

IV.

IV. Arthritis ac Rheumatismus.

V. Impedita perspiratio.

VI. Scorbutus.

VII. Melancholia.

VIII. Animi pathemata.

CAPUT IX.

*Causa remota prima.**Reliquiæ febrium imperfecta
crisi solutarum, vel non
benè curatarum.*

HÆc causa Fernelio, aliisque, Causa
1a. re-
mota
optimè
nota
Ferne-
lio. olim optimè nota, hodie frequen-
tissimè occurrit. Diuturnis fe-
bribus, dicit (a), succedunt Co-
lici cruciatus, aliisque biliosis mor-
bis, quorum est difficilis solutio;
Natura quippe crisin, noxiique hu-
moris depulsionem in alvum moli-
ta, quum nusquam vacuandi viam
promptam, & expeditam nancisca-
tur, illum è venis & visceribus, in

D 3

mem-

(a) Vid. Fernelii loc. cit.

membranas sæpè avertit , ubi dolores exfurgunt morbo ipso graviores. Observavit & continuas & tertianas , sæpiùs verò quartanas febres hisce doloribus terminari , qui diù circuitû certo exacuebantur , paremque accessionum ordinem retinebant.

*Nec
ignota
Ballon-
io.*

Nec fuit ignota Ballonio (a) qui hanc post diuturnas febres sæpiùs vidit , ubi nimirum humor acer atque æruginosus , diù in visceribus hærens , inusitatam tandem viam in abdominis spatium aut in peritonæum sibi patefacit. Hoc imprimis observavit in illis , qui febris diuturnitate pertæsi , hancve natam illicò rescindere conati , inito cum mulierculis , præstigiatoribus , circulatoribusve consilio , motum impetum-

(a) Vid. Ballonii loc. cit.

petumque materiæ impediabant; re-
sumptis post fallaces inducias viri-
bus, furibunda iterum se quaqua-
versum insinuat, facitque dolores
priore morbo deteriores.

Hanc verò Spigelius (a), post *Uti*
febres imprimis Hemitritæas, opti- *Spige-*
mus omnium notavit, quum natura *lio.*
biliosam ad Intestina deponens ma-
teriem, tentat crifim verèque criti-
cos, sub fine febrium, facit dolo-
res; sed crifim absolvere impar,
noxios equidem movet, nec expel-
lit humores, non modò quia eos
digerere nequit, verum etiam prop-
ter constrictas partes atque obstruc-
tas, bili putridæ exitum negantes.
Supervenienti ideò alvi fluxus solvit,
intempestivè cohibitus, facit dolo-
rem.

D 4 *Illam*

(a) Vid. loc. cit.

Nee non Illam post tertianas febres obser-
Car. vavit Car. Pifo (a), vidit & su-
Pisoni. pervenientem continuis. Tertianâ
 laborabat juvenis, incidit in conti-
 nuam, supervenerunt ventris dolo-
 res, quadraginta diebus durantes,
 brachiorum prædixit paralyfim, octi-
 duò antequam accederet.

Plures etiam quartanarios iisdem
 doloribus affectos anno MDCXVII.
 vidit (b).

Citeseio. Sub finem æstatis, dicit Citesius
 (c), febres biliosæ intermittentes,
 vel non curatæ, vel nullâ excretio-
 ne judicatæ, in dolores istos dege-
 nerant.

Rive- Observat idem Riverius (d) di-
rio. cens bilim per vasa intestinorum,
 in

(a) Vid. libr. cit. obs. 4.

(b) Vid. ubi suprà.

(c) Vid. libr. cit. cap. 5.

(d) Vid. loc. cit.

in eorum tunicis, effusam, iisque imbibitam dolores acerrimos excitare, eò, in crisi diuturnâ febrium, à cystide felleâ vel mesenterio, translatam.

Nec dubitat Willifius (a) colicam diathesim febribus intermittenti-^{Willifio.}bus diuturnis & continuis, malè judicatis frequenter succedere, porrò nonnunquàm febres epidemicas increbescere, quibus colicus dolor symptoma quasi pathognomicum adhæret.

Anno MDCCXXVII. Amstelodami sæviit biliosa febris adeò lethalis, ut pestis modò non æmulam,^{Post annum 1727. frequens} pestem dixerint exteri; Cortice Peruviano sopita, turgente putridâ bile, mesenterium membranasque intestinorum adeò infecit, ut Colicus Picto-^{Amstelodami.}

(a) Vid. libr. cit. cap. 15.

Pictorum dolor prægressæ febris symptoma pathognomicum fuerit. Hujus reliquæ per annos adhucdum sævientes Medicis familiarem fecere morbum, utinam & sanationem! Miseri tunc sæpiùs visi sunt superstitēs per vicos veluti larvæ, arte quasi progredientes, exsangues, pallidi, manibus incurvis, pendulis, cum voce clangosâ, debili; nec deerant aphoni.

Sequentibus annis, novæ febres imprimis autumnales, mitiùs licet epidemicæ, iisdem doloribus stipatæ, frequentem vixque interruptam observandi occasionem dedere, crudelisque morbus, multis iniquus, nec generi, nec facundiæ, nec pietati pepercit.

Observ. Vidi Consularem Virum, hodiè
 1a. ut olim bonis omnibus carum, nulloque secundum, fascibus, quamvis
 ne-

necessitate temporum depositis, virtute suâ involutum, post tertianam, vermis ad instar, humi repentem.

Senatorem vidi Prætoris fungentem munere, tertianâ etiam prægressâ, similibus vexatum doloribus, manibus pedibusque resolutum; Cujus Pater, Senatorii etiam ordinis, antè XXV. annos, post biliosam febrim continuam iisdem doloribus fractus, uti filius, fuit resolutus. Post hemitritæam, crudeles istos vidi dolores pertinacissimos, in Nobili viro Præpotentium Foederatæ Belgicæ ordinum, ad Regem Christianissimum delegato. *Observ. 2^a.*

Eosdem vidi in Senatore Amstelodamensi ad Collegium Archithalassicum legato, pessimâ biliosâ hemitritæâ prægressâ. *Observ. 3^a.*

Vidi & post quartanam Cortice *Observ. Peru- 4^a.*

Peruviano suppressam in optimo Mercatore, qui ventris prius, mox artuum doloribus ferè enectus, tandem paralyticus evasit, at notatū dignum, cineri dolofo suppositus ignis, post tres quatuorve Menses iterū erumpens febris, primam sanationis spem dedit. Post similem febrim à simili causā atrocissimos Colicos dolores convulsivos vidit Bauerus (a).

Observ. His omnibus nunc vegetis, nisi
 5^a. nisi memoria miseriarum superest. Utinam & Nobili juvenum pari superesset, quorum immaturam mortem deflent adhucdū Amplissimi Parentes, Patriæ Patres. Utriusque biliosa febris tertiana prius, mox hemi-

(a) Vid. Act. Phys. Med. Germanorum, Vol. 3. obs. 70. pag. 218.

hemitritæa, Medicorum ſapientiam
illudens, in colicos deſiit dolores ve-
rè crudeles, quos, in conſilium
tandem accitus, in utroque vidi,
momento ferè temporis, è Meſen-
terio ad os ſacrum petentes, hor-
rendos poſt Epilepticos motus, in
lethalem lethargum deſinere.

CAPUT X.

*Causa remota Secunda.**Venena.*

*Causa
2a. re-
mota
optime
nota
Ferne-
lio.*

ARthritico, narrat Fernelius (a), plumbi pulveris sesquilibram, loco sacchari, in iusculis exhibuerat Empiricus, intra quindecim dierum spatium duodecimo die incepit dysenteria crudelis, febre stipata, cum gravissimis non modò ventriculi, sed & abdominis torminibus; Illius tanta fuit dissolutio, nec non oris læsio, ut blandissimum equidem contactum haud ferre valeret, tantaque erat ructuum copia, ut in flatu mutari omnia viderentur: Dy-
sen-

(a) Vid. Joh. Fernelii, de Lue Venerea, cap. 7.

ſenteriâ ſanatâ graves ventriculi ,
ventris , lumborumque cruciatus ,
viginti dies perſeſeſerunt , cum mo-
leſtiſſimo interni caloris ſenſû , to-
tidemque noctes egit infomnes , nec
reſpondebat alvus , niſi cathartico
ſollicitata aut clyſtere , ſurſum deor-
ſumve evacuatae fæces , plumbeo
erant omnes infectæ colore. Totum
interim Ictero foedatum fuit corpus,
& hæc omnia mala pondere minùs-
quàm occultâ plumbi malignitate
facta ſunt.

Cortici Peruviano reſiſtebat Quar- *Ettmull-*
tana , Saccharum Saturni per aliquot *lero.*
dies exhibitum fuit , concentrato ,
ut ipſe fatetur Ettmullerus (a) fu-
gatoque fermento febrili , Colica fa-
cta eſt Convulſiva.

Ange-

(a) Vid. Mich. Ettmulleri Colleg. Con-
ſult. caſ. 26.

*Scheuch-
zero.*

Angelimontani Cœnobii (a) Religiosos propè omnes spasmodica Colica corripuit, furentes artuum dolores paresi cessere, tanti mali causa quæsitæ est, purum erat vinum, purissima aqua. Sed culinæ vasa, five ad fervandos five ad parandos cibos, cuprea erant, nullo obducta stanno. Quàm nocivæ sint partes vitriolicæ Cupri, cum cibis perpetim ingestæ, quis non novit?

*Hoff-
manno.*

Immanes colicos dolores à fumis Saturninis ore haustis, atque cum salivâ deglutitis, benè descripsit Hoffmannus (b), in illis imprimis qui plumbi mineras tractant, ac calcinant, plumbumve ab argento in docimasticis furnis separant, ut in Herciniâ sit ubi morbus iste familiaris-

(a) Vid. Joh. Jac. Scheuchzeri loc. cit.

(b) Vid. Frid. Hoffmanni loc. cit.

miliaris est. Dolor est intolerabilis, alvus constipatissima, umbilicus introtractus, inquietudo summa, artuum tractio, nausea ac vomitus; in paresim, paralyfim veram, vel asthma spasmodicum abit dolor, diuque miseros torquet ægros.

Ejusdem generis dolori, Figuli qui vasa figulina vitro ex plumbo obducunt, obnoxii sunt. Testantur quoque observationes practicæ, quod Medicamenta Saturnina, quibus Agyrtæ in Gonorrhœâ sanandâ utuntur, invincibilem alvi strictionem, cum immanibus torminibus relinquunt.

Vir triginta annorum, in minera- *Observ.*
rum plumbi calcinatione Saturninos ^{1^a.}
vapores, sapore dulces, inspiravit;
postridiè intolerabilis circa umbilicum factus est dolor, cum pertina-
E cissi-

cissimâ alvi adstrictione. Super-
 nerunt nausæ , vomitus , cardial-
 gicæ anxietates , gelidusque fudor :
 Non ita diu post sinistram manum,
 cum motûs impotentiâ , affecit do-
 lor.

Observ. 2^a. Juvenis Gonorrhœâ laborans , ab
 improvido tincturæ antiphtificæ , pro
 basi Saccharum Saturni recipientis ,
 usû , in contumacissimam adstrictio-
 nem alvi , cum utriûsque manûs pa-
 ralyfi , incidit.

Observ. 3^a. Juvenem vidi Gonorrhœâ etiam
 laborantem , qui præ pudore adierat
 Agyrtam , ac per XXI. dies , duos
 quotidie è Saccharo Saturni sump-
 serat pulvisculos , post adstrictam
 alvum , in colicos dolores incidit
 tam atroces , ut convulsus sæpiùs ,
 tandem omnibus membris fuerit
 resolutus. Utrumque habui confiten-
 tem reum.

Vidi

Vidi & Matronam ante duodecim *Observ.*
annos, quæ hæmoptoe levi labo- 4^a.
rans Saccharo Saturni per longum
tempus, parvâ licet dosi, sed sæpè
repetitâ, internè fuerat usa, palli-
dam, tumidam, debilem, tremu-
lam, manibus tandem resolutam.

Quales verò ac quàm pestiferæ *Pessima*
intra Venas metallicas recondantur *in fodi-*
noxæ, quotidie experiuntur mine- *nis.*
rarum fossiores, qui dyspnoeæ, phtysi,
cachexiæ, artuum tremoribus, co-
licis doloribus, paralyfi obnoxii sunt,
& licet horum pulmones maximè
afficiantur, minerarum effluviis in-
trâ vitæ hospitia admissis, cerebrum
ac nervi adeò læduntur, ut tremo-
res, stupores ac paralyfes pessimi
oriantur. Nec mirum quod ad mi-
neras damnentur rei. Pessimæ au-
tem, si ficcæ, siquidem agitatus
pulvis fossionibus, asperamque pe-
E 2 ne-

netrans arteriam, parit in pulmonibus vitium quod Asthma vocatur, cum salivâ deglutitus colicos dolores, atque paralyfim sæpè lethalem. Nec mirum quod in mineris dentur mulieres quæ septem nupserint viris, quos omnes venenati halitus immaturâ morte afficiunt. Tales in Fodinis Carpati Montis, viduas vidit Agricola (a). Imò animalia isto veneno infecta, plerùmque turgent, mox motum amittunt, tandemque sine sensû pereunt. Miseri in mineris fossores quotidie videntur è puteis, scalarum gradibus ascendentes, ubi virus sumpsit incrementum, in puteos rursus decedentes, præ manuum inertia, ac resolutione pedum.

Sic

(a) Vid. G. Agricola de Re metallicâ lib. 6. pag. m. 172.

Sic Figuli plumbo usto ac calcinato utentes ad vitreanda vasa, dum *Ac in plumbi officinis.* plumbum terunt, liquatove plumbo vasa, antequàm fornacem indantur, obliniunt, quod virulenti inest aqua liquatum, aut solutum, naribus, ore, totoque inhalant corpore, in manuum tremores incidunt, moxque paralytici fiunt.

Nec mirum quod adeò funestum *Mira observatio Boylei.* Corpori fit plumbum licet non deglutitum, quum observaverit Boyleus (a) argentum ipsum vivum, temporis ferè momento, plumbi fusi vapore figi, ac solidescere. Quid non efficiet, si lapideâ contritum molâ inhaletur; sanguinem tunc & spiritus figit.

Nec fortunata magis Pictorum *Sors misera Pictorum.*
E 3 fors,

(a) Vid. the philosophical Works of Rob. Boyle vol. 1. pag. 89.

fors , qui plerumque valetudinarii , raro diu vivunt. Internis externisque orbatus ferè sensibus , tantum non mortuus vixit Correchius. In flore juventæ è vivis divinus ereptus fuit Raphael. Horum miseras efficit quam tractant Colorum materia , Minium , Cinnabarum , Cerussa , Vernix , multaque ex variis fossilibus pigmenta : Ex Mercurio fit Cinnabarum ; Cerussa ex Plumbo ; Viride Æris è Cupro ; Argenti Soboles est Ultramarinum , sicque omnis ferè colorum materia , ex Mineralium classe desumitur , cum metallici colores sint vegetabilibus longè præstantiores. Haud igitur mirum , si Pictores iisdem ac Metallurgi , morbis laborent. Omnes pari ratione decolorati , pallidi , exsangues , iisdem doloribus , miseriisque obnoxii , iisdem afficiuntur motibus convulsivis , tandem & paralyfi.

Pictor

Pictor Andegavenfis XXX. annos natus, firma corporis constitutione, manuum digitos solitò graviores, torpidiores, ægriùsque mobiles primò percipiens, hos contrahi convellique sensit, donec incurvi, penitus sine motû manerent; Carpum atque brachia pervasit affectio, sublatâque incedendi potentiâ, pedes idem vitium sentire, tamen sine magno dolore, qui in ventriculo atque hypochondriis, nullo auscultans medicamini, diu noctuque sæviit, compressione solâ mitior erat. Ad Cinnabarum quo utuntur Pictores, morbum referebant Medici, sicque per tres annos excarnificatus, exsanguis, tabidus obiit miser. In aperto cadavere tantorum malorum causa frustra quærebatur, cum enim penicillum non digitis modò, sed incautus ore quoque detergeret, in-

explicabili vitio, atque malignâ oculos fugiente qualitate, acceptum Venenum Membranas intus infecit, crudeliumque dolorum causa occulta fuit (a).

*Miser-
rimi qui
pigmen-
ta præ-
parant.* Quamplurimos tales vidi miseros, verum observavi omnium miserimos esse qui pigmenta ipsi præparant, in subtilissimum enim atque impalpabilem pulverem contrita pigmentorum materies, fertur in aera, inspirata pulmones, deglutita ventriculum vi venenatâ afficit.

*Inspira-
te Ce-
russæ
triste
exem-
plum.* Nunquàm excidet memoriâ tristis quem, inter plures, jam antè sex annos, vidi, casus. Vir sanissimus, juvenis, corpore gaudens Athletico, licet periculi non ignarus, intrat incautus Moletrinam, ubi cerussa contere-

(a) Vid. Joh. Fernelii De lue Venereâ cap. 7.

tere batur, vix horulam constitit, calidus erat aer & ficcus; domi redux, primâ die, de levi anxietate pectoris conquestus, sequenti die nauseosus, præcordiorum anxietatem persentit, alvus prius dura, cum doloribus sensim incrementibus, clausa mox evasit. Vomitus ferè perpetui subsecuti, intra paucos dies, unâ cum doloribus colicis in parem defierunt.

Virum Nobilem vidit Mercurialis *Idem effectus ab Antimonio.*
(a) utriusque manus ac brachiorum insigni imbecillitate vexatum, ab assumpto ante sex annos Antimonio.

Ab eâdem causâ, anno *Repetita observatio.*
MDCCXXXIX. Manuum crurumque vidi paresim, in Germano Chirurgo,

(a) Vid. H. Mercurialis Consult. Medic. Tom. 3. consult. 136.

rurgo, qui navigans, consilio focii Societatis Indiæ Orientalis Chirurgi, per plures septimanas, aliquot grana Antimonii crudi quotidie sumptulerat, haud sine suspitione veneficii. Parefim præcefferant Colici dolores, qui leves, post sanationem, per breve tempus redierunt.

*Tristis
effectus
aquæ ce-
russæ
impræ-
gnatæ.*

Nec minùs infælices qui aquam plumbo divitem bibunt. Plumbeis ædes tectæ laminis, ubi pluvialis sola bibitur, in cisternis collecta, vel in plumbeis servata vasis, quod pessimum, frequentiore multò faciunt morbum: & hæc est ratio quare insolitus olim colicus dolor, grassetur nunc Amstelodami. Tegulis antea tectæ, hodie plumbo teguntur ædes, supernè olim declives, nunc planæ. Volitantia sub finem Autumnii folia decidua, viridarium enim crederetis urbem, ventis

in

in tecta feruntur, macerata ibi aqua stagnante, hanc inficiunt acore, quo solutum plumbum in Cerussam abit, ad cisternam dein rapitur imbre, sic sensim inficitur aqua. Nec mirum si in aliis locis ubi deficit plumbum, arboresque defunt, minus frequentes sint colici dolores. Hinc intelligitur quare si cadentibus foliis tenues nullæve sint auræ, si cautè ligno tegatur plumbum, salubrior aqua fit.

Fidem observata merentur, vidi malum in integras sæviisse familias. Undecim in unâ domo uno tempore decumbentes, horrendis cruciatibus convulsi, membris soluti, mutato tecto, renovatâ aquâ, convalescere.

Idem pariunt effectum vina saccharo Saturni vel lithargyrio adulterata, Rhenana imprimis ac Mossella-

*Vini cerussa
aut lithargyrio adulterati.*

fellana , hocce artificio fulgentiora colore , leniora sapore , tantò certius nocent , quò tectius gratiusque adulterantur.

*In Ducatû im-
primis
Wurtembergico.*

Jam ab anno MCCCCXXXVII. ubi Rhenanæ ad maturitatem non pervenerant uvæ , vinaque acida austera dabantur , lucri cupidus œnopolâ hâc arte dolosâ illa gratiora gustû , sanitati verùm inimicissima fecit. Subsequentibus annis fraus eadem hînc indè viguit. Tristes tandem ejus effectus in Ducatû Wurtembergico , Ulmæ , aliisque juxtâ Danubium locis , anno MDCXCVI. observaverunt Brunnerus , Gockelius (*a*) , atque Camerarius (*b*) , imò à Serenissimo Duce , decimo Aprilis ejus-

(*a*) Vid. Ephem. Nat. Cur. Dec. 3. ann. 4. 5. & 6. ibi Brunneri ac Gockelii observata reperiuntur.

(*b*) Vid. dissert. paretico - epilepticam.

eiusdem anni, sancita fuit lex, fraude lethiferâ reos morte plectens. Integra religiosis ferè orbata monasteria erant, superstites hominum umbræ, non homines, decolores, pallidi, elumbes, pendulis artubus resoluti, tantum non mortui spirabant.

Nec Sueviæ pepercisse nocivam artem anno hujus seculi septimo dilucidè docuit Zellerus (a), maledicto, inquit, artificio, Lythargyrio, vel Saturni Saccharo, immatura acido - austerâ vina, grata, atque dulcia reddunt, istâque dulcedine fictâ generosiora reddunt. Frequentissima ab isto vino nata Symptomata fuere, colica convulsiva, tussis, asthma, halitus stercoreus, alvi con-

In Suevia.

(a) Joh. Zeller & Imm. Weismann. Docimasia, signa, causæ & noxa vini Lithargyrio mangonifati, Tubing. 1707.

70 *De Colica Piætonum.*

constipatio, parefis, arthritis, convulsiones tandem quas mors excipit.

In pluribus aliis locis.

In Germaniâ natam, transmissam in Belgiis, ubique dein disseminatam, nimis hodie notam, fatalem vidimus artem. Ad fores ipsas aulæ Christianissimi Regis, anno hujus seculi quadragesimo nono, tristissimè sæviit. Plures tunc Prætoriani milites, colicis doloribus convulsivis enecti occubuere.

In Colonia Surinamensi.

Nûm ab eâdem causâ endemia nunc in Colonia Surinamensi Colica Piætonum, Africanis parcens, Europæos torquens? suspicionem verosimilem facit, à quadraginta retrò annis immoderatus vini Gallici usus, hoc soli madent Europæi. Sub circulo æquinoxiali facilimè acescens Burdigallense vinum, quod

quod bibunt Coloni, iniquâ conservatur arte. Hoc utique verum, ubi Maderense bibitur, endemius non fit colicus dolor, nec membra solvuntur. Simile quid olim in Helvetiâ observaverat Wepferus (a), plures in aliquot Monasteriis vidit colicis doloribus discruciatos, qui propinato vino salubriore, nullisque inquinamentis propemodum venenatis adulterato, saniores vivebant, rariùsque cruciatus istos perpetiebantur.

(a) Vid. Joh. Jac. Wepferi histor. apoplect. hist. 13.

CAPUT XI.

Causa remota tertia.

*Vini potûsque acido-austeri,
fermentati, acidorumque
immaturoorum nimius
usus.*

Causa **H**Æmitritæam in colicum do-
3a. re- rem transmutatam ad XXIV.
mota co- annos protractam vidit Spigelius (a),
gnita singulis ferè mensibus recrudescentem,
Spigelio. austeri vini sobolem.

Car. Anno MDXCVI. jussu Cardinalis
Pisoni. Lotharingiæ Cœnobium Belliprati
adivit Car. Piso (b), explorandæ
Religioforum valetudinis ergò, plu-
res gravissimis colicis doloribus ve-
xatos

(a) Vid. loc. cit.

(d) Vid. loc. cit.

xatos invenit, tanto cum alvi stupore, ut nihil prorsus emitterent, crebri erant vomitus, creberrimi ructus, febricula erat pertinax, doloribus liberati emortua penè brachia homoplatis alligata gerebant, alii epileptici erant, nonnulli lethargo, soporeve ineluctabili opprimebantur, mero plus fatis dediti ac otiosi.

Septennio post aliud adivit Cœnobium opulentissimum; plures ibi erant Religiosi, rationis victus non dissimiles, vanum veneficium, non victum accusantes, quâ in re deinsententiam mutarunt qui sobrii postea evaserunt, quum multi antè fatis cessissent. Soli Presbyteri qui lautè vivebant affecti sunt, adolescentes abstemii benè valebant.

Observaverat Sennertus (a) in *Sennert.*
F Mora^{to.}

(a) Vid. loc. cit.

Moraviâ , Austriâ , Franconiâ , aliisque nonnullis locis , ubi vina fortia , ac tartarea in usum sunt , familiares esse colicos dolores in paralyfim , arthritidem , epilepsiam , transientes.

Vina enim , inquit , Colicæ etiâ causæ sunt , non modò quatenus foeces alvinas retinent , sed potiùs intestina contrahendo , undè fit motus inversus quo omnia evomuntur. An hîc agunt adstringendo & mordicando uti vitriolum & alumen. Tunc fortè humores , qui exhalari deberent , retenti ad venas regurgitant , vel ad caput ruunt , & convulsiones excitant , vel ad extrema Corporis & paralyfim procreant. Talis colica anno MDCXXI. ineunte vere in Silesiâ , in Ducatû Teschienenfi epidemicè grassata est : epileptici ferè omnes erant , emergebant paralytici. Co-

Colicis doloribus imprimis obnoxios mendicantes Fratres credidit Citefio. Citefio. (a), utpote vina acida austerà hinc indè conquisita bibere coactos. Anno MDCXIV. in Novallio Coenobio Pictonico, tredecim Patres, erant verò tantum tredecim numero, intrà mensem gemebundi, dolentes, in ventrem proni, suas dolebant vices, Pictonicum accursantes Coelum generosis assueti vinis acerbissimum biberant album. Cœno potuque mutatis, fanati sunt.

Ejusdem frequentis in Moraviâ Cratonis morbi eandem causam incusat Cratonis (b) anno MDLXXXII.

Meminitque Cardanus (c) colici Cardanus doloris non ventrem solum, sed no.

F 2 pectus

(a) Vid loc. cit.

(b) Vid. Cratonis epistol. Medicin. Consult. 10. & 11. epist. 3. & 4.

(c) Vid. Cardani Consil. pro dolore mago.

pectus etiam, dorsum & cervicem, cum ingenti cordis palpitazione, afficientis, acerbi austerique vini sibilis.

Wepfero.

Similem effectum acerbi austerique vini in Monasteriis observavit Wepferus (a). Nostrates, inquit, multò saniores rubrum benè maturum plerumque bibunt. Rari etiam apud Scaphufanos convulsivi motus ubi è contrà bibitur album vix fermentatum, frequentes dantur.

Monasterium erat in viciniis, ubi Patres album bibebant austerum horum nemo ferè malum effugit.

Musgravio.

Colicæ Damnoniensis, nuper a Huxhamo tam pulchrè descriptæ verba brevia facit Musgravius (b) hanc acre facit pomaceum, si quid de-

(a) Vid. loc. cit.

(b) Vid. loc. cit.

dem eos huic assuetos solum afficit,
annis hoc potu divitibus grassatur,
Pomonâ negante vix datur.

Adeò immitem Japonibus colicam *Kemp-*
quam Senki appellant, ut illam è *fero.*
decem adultis vix unus effugiat,
cerevisia facit Sakki dicta, simul ac
hanc bibunt, teste Kæmpfero, iis-
dem doloribus torquentur advenæ.
Ex orizâ cocta ad vini generositatem
haud frigide bibitur, at modicè ca-
lesacta forbillatur.

Musgravii Damnoniensem coli- *Huxha-*
cam graphicè depinxit Huxhamus *mo, qui*
(a). Apud Damnonios sæviit an- *Colicam*
no MDCCXXIV. angore ventricu- *Damno-*
li summo cum dolore in Epigastrio *niensem*
stipatus, pulsus erat debilis, inæ- *graphi-*
qualis, sudor frigidiusculus, lin- *cè de-*
gua obducta, halitus foetens, sub- *pinxit.*

F 3

secu-

(a) Vid. loc. cit.

secutus est vomitus nunc viridescens, nunc ater, acidâ lentâque comitante pituitâ. Post unam alteramve diem, adstricta fiebat alvus, nec catharsi nec emetico fortiori cedens. Vomitû paululûm imminuto in regione umbilici, lumborum, atque spinæ dorsi sæviebat dolor mentiens nephriticum, cum sensû ponderis in perinæo hærebat urina, si flueret crassa. Abdomen erat sæpius durum, tensum, quandoque spasmodicè contractum. Dolor in hypochondrio dextro, tumido, duro, fixus ac urens. Pulsabat sæpè Epigastrium. Fœces alvinæ durissimæ, globosæ, parvæ, quandoque tandem sanguine tinctæ, tenesimum excitabant. Remittentibus paululûm istis doloribus, novi per totam spinam interscapulas sæviebant, nec immunes erant humeri, brachia mox manusque motû care-

carebant. Femora ac crura dolebant, artuum vix aderat rubor tumorve. Dum ab intestinis ad artus reperet morbus aderat febricula, quandoque cum delirio. Si sine sedimento per morbi decursum pallida esset urina, nervorum distentio, delirium, manuumve paralyfis erat. In hocce stadio, sudor multus, foetidus, acidum spirans, leniebat dolores. Nonnulli sudore longo, remanente tactu, manuum usum penitus amittere. Miserorum solamen erat paralyfis, pedum motu superstite. Ubi cum sudore erumpebant pustulae, rubrae, prurientes, urentes, evanescebat dolor, optimusque erat morbi exitus. At plerumque colicum dolorem Rheumatismus, Rheumatismum excipiebat colicus dolor, morbo nunc ad artus, nunc ad intestina translato. Recrudebat im-

primis, levissimo frigore, Cerevisiâ, vel pomaceo. Icterus nonnunquam solvebat morbum. Nec semper præibant colici dolores, artuum sæpè primi erant dolores, vomitus dein, ventrisque cruciatus, tandem accedebat paresis. Nonnulli epileptici facti occubuerunt, plures tamen emerfere. Causa morbi fuit, maxima hoc anno pomorum copia, tanta ut pomis vescerentur porci, qui contabuerunt. Ad pomaceum servandum deficiebant vasa. Pomis pro victû, pomaceo pro potû, non multùm cariore aquâ, nescia periculi affatim usa est plebecula. Qui istis abstinerat nemo morbo fuit correptus, parcè viventes non attigit.

Annis MDCCXXII. ac XXX. etiâ pomiferis, dolores iidem sæviere, hos foelix superveniens diarrhoea, causam per alvum protinùs ejiciens, levavit.

Po

Pomorum succus recens expressus essentiali sale gaudet acido, tartaro dicto, quantò acerbior fructus, tantò crassiores ac copiosiores sales habet, uti in vinis Rhenanis atque Mosellanis videre est, tartarum uti pomacea magna copiâ deponentibus. Utriusque musta rheumaticis, arthriticisque nocent, nec impunè bibuntur. In dies crescit malum, ubi acidulorum potuum vinorumque crescit usus.

Succi pomorum crudi malè fermentati vel defœcati, in primis iterum fermentant viis, aëre ditissimi illas distendunt, nec illo aëre elastico solum nocent, vi insuper stimulante ac abstergente summâ gaudent, musto abluti, uti sapone, denudantur ferè digiti. Blandus, quo internæ defenduntur membranæ, sapo-

ponaceis istis succis abstergitur mucus, hinc diarrhœa, cholera, vomitus, dysenteria, post horum nimium usum adeò frequens.

Deterso mucō tunicam obliniente villosam, nudi irritantur nervi furēte peristaltico motū, forās ejicitur hostis, vomitus fit, alvusque fluit, fausto plerūque omine: si verò hæreat utrimque, crispato nimium intestinali tubo, dolor fit atrox, tantaque vis Tartari immisce-tur sanguini ut acore redundet, nulli blandus generatur mucus, acri humore vellicantur nervi, omnia rigescunt, mobilitas perit, convelluntur nervi, motus oriuntur epileptici, totum concutitur corpus. Ipsa tunc corrumpitur bilis, quæ acida domare deberet domatur ab acidis, atque in coagulum abit, in jecore stagnans

stagnans omnia pessundat, nova-
que fit irritans causa. Multum in-
terim patiuntur Epigastrii atque Me-
senterii arteriosa vasa nervorumque
ibi hærentes plexus. Stagnans acer-
rima bilis omnia rodit, uti mam-
mam stagnans blandus depascitur
humor, rejecta, instar spiritus vi-
trioli, ipsa metalla rodit.

Vidit Huxhamus (a) cochleare *Observ.*
argenteum inditum ore, atro infe- *1^a.*
ctum colore, juvenis erat succo li-
monum saturati, colicis indè ac
rheumaticis doloribus cruciati. Bilis
igitur acerrima, fota calore, tandem
liquefscens in sanguinem rapta, vel
in intestina effusa, nervos irritando,
ipsa cerebri vascula rodit, dolores
immanes, spasmos pertinaces, hor-
ren-

(a) Vid. ubi suprà.

rendasque facit convulsiones.

Observ.
2^a. Anno hujus seculi quinquagesimo
Senatorem vidi hodie incolumem,
bilim, nescio cur, vincere cupidum,
succo nimio citri ferè enectum, lan-
guet diù, exsanguis, pallidus, cache-
ticus, colicique sensim oborti dolo-
res, summas post anxietates, in pa-
resim desiere.

Observ.
3^a. Succus ille spiritui vini, oryzæ,
vel Sacchari, nuptus, Saccharo licet
edulcatus, ac aquâ dilutus, liquo-
rem præbet gratissimum, nervis ta-
men inimicum, expertis credite Co-
lonis Britannis atque Batavis huic in
Americâ indulgentibus. Vidimus
& ipsi ante aliquot annos, Hagæ
Comitum imprimis, ac Amsteloda-
mi, à nimio tunc in usû hocce po-
tû, sævientes colicos dolores in pa-
resim ipsam desinere.

Nec

Nec his immunes sunt teneræ
Virgines acida appetentes : plures
vidi cruciatibus diris eneētas ferè,
ac horrendè convulsas. Nunquàm
excidet memoriâ fatalis casus puel-
læ quæ errore pharmacopolæ drach-
mam spiritus vitrioli loco spiritus
citri in medicato potu infælix bi-
berat, nil tam dirum fuit, quod
non perpessa sit.

CAPUT XII.

*Causa remota quarta.**Arthritis ac Rheumatismus.*

Causa
4a. re-
mota
non ig-
nota
Con-
stant.
Afric.
Joh. à
Gaddef-
den.
Dureto.

JAm olim dixerat Constantinus Africanus (a) passionem colicam in dolorem arteticum mutari.

Annoque MCCCXX. Anglicam qui Rosam scripsit, Joh. à Gaddefden (b), colicam in arthritidem quandoque terminari observavit.

Hoc idem vidit Duretus (c), qui illam arthritidis aliquando prænunciam dixit.

Vidit etiam And. Laurentius (d)
Lauren-
tio. colici.

(a) Vid. loc. cit.

(b) Vid. loc. cit.

(c) Vid. loc. cit.

(d) Vid. Andr. Laurentii Quæst. Anatom. lib. 4. quæst. 8.

colici in arthriticum , arthritici in colicum dolorem , transmutationem fieri.

Dixerat autem Hippocrates (a) , qui articulari morbo detentus , intestini dolore vexabatur levius habebat , ubi verò hic morbus fuit curatus , magis dolebat ; quod etià repetit in libro de Humoribus , Humoribus ad intestina depositis mirum non est articularum dolores levare , ut & iis curatis iterum articularum dolores ingravescere.

Idem adnotavit Rod. à Fonseca ; *Rod. à*
(b) Degenerat , inquit , aliquando *Fonseca.*
arthritidis in colicam passionem , & tunc dolor arthriticus sedatur , contra sedato colico affectu , urget arthritidis.

Dixit.

(a) Vid. Epidem. lib. 6. sect. 4.

(b) Vid. loc. cit.

Mercuriali.

Dixitque Mercurialis (a), à doloribus colicis in articulares transitum fieri, dum humor ab intestinis ad articulos fertur.

Musgravio.

Erraticis doloribus, rheumaticos mentientibus, Musgravii (b) laborans æger, prægressis colicis doloribus incidit in paresim. Vagi dolores facti sunt arthritici, tumuere, rubuere articuli, quod mirum hâc depositâ materie, artus per decennium sine sensu doloris, flaccidi, caruere motu, patiens coeterum sanissimus erat, Agyrtæ consilio resoluta membra unguento perfricta fuisse, asthma superveniens occidit ægrum.

*Observ.
1^a.*

Ab arthritide natam Colicam Pictorum, imò plures eodem morbo in eâdem

(a) Vid. loc. cit.

(b) Vid. loc. cit.

eâdem familiâ decumbentes vidi. Vir Consularis præsidis munere sæpius functus, bonis omnibus carus, arbitrio quamvis popularis auræ è sede pulsus, par nobile fratrum, sororque Consuli nupta, arthritidis vagæ miseræ victimæ, pari ratione, immanibus prægressis colicis doloribus, omnes in parem cecidere.

Fratris junioris conjux, virtutibus *Observ.*
nemini secunda, diu nimium in eodem ^{2^a.} lecto cum infortunato jacens marito, eodem etiam simillimis symptomatibus stipato, affecta est morbo. Hos toties vidi doloribus dilaceratos, membris solutos, humi repentes, arthriticis insultibus semper levatos. Tribus superstitibus, verè epileptici occubere duo.

De marito in uxorem, de uxore *Observ.*
in maritum translata tragoediam ^{3^a.}

G sæpius

sæpiùs vidi. Concubare vetant visa.

*Arthri-
tidis
causæ.*

Impedita sæpè perspiratio, repetitus Mercurii usus, immoderata Venus, nimium vinum, frequens catharsis, animi pathemata, tristitia imprimis, prætimendæ in hoc casû arthritidis causæ principes videntur.

*Ejus ef-
fectus.*

His enim vitiatum subtilissimum liquidum, vasis minimis nervisque destinatum, mirè nocivam adipiscitur acrimoniam, quæ si Cerebrum petat, apoplexias, paralyfes, deliria, debilitates, sopores, tremores, convulsiones; si pulmonem asthma, tussim, suffocationes; si interiora thoracis, convulsivam pleuritidem; si viscera abdominalia, nauseas, anxietates, vomitus, ructus, tormina, spasmos, iliademque malorum colicum dolorem Pictonum concomitantium, crudelis efficit.

Arthri-

Arthritidis agnatus morbus Rheu- *Arthri-*
 matifinus, humorum acrimoniæ, *tidi ag-*
 victûs lautioris, calefacti corporis *natus*
 subito frigefacti, impeditæ perspi- *Rheu-*
 rationis plerumque soboles, si lum- *matif-*
 bos occupat, lumbaginem, si co- *mus.*
 xam, ischiaticum dolorem, si in- *Observe*
 testina, colicos facit dolores. Nidula- *4^a.*
 tus ibi post similem miseriarum se-
 riem, horrendosque cruciatus in pa-
 resim, uti arthritis in intestinis, de-
 finit. Toties vidi miseros, doloribus
 vagis rheumaticis discruciatos, colicis
 dein crudelissimis tentatos. Illi quan-
 doque alternabant, evanidis externis,
 sæviebant interni, quibus levatis vi-
 cissim recrudescabant externi. Extre-
 morum tandem paralyfi evanescebant
 omnes. Hoc sæpius vidi. Bis in an-
 no, statò ferè tempore, pedes at-
 que crura sapientis viri Indiæ Ori-
 entalis Moderatoris rheumaticus af-

ficiebat dolor, post aliquot dies mitescens, ad intestina subrepebat, colico dolore convellebatur.

CAPUT XIII.

Causa remota quinta.

Impedita Perspiratio.

Causa
5 a. re-
mota
vix ob-
servata. **I**mpedita perspiratio vulgaris dum fit causa Rheumatismi, hicce verò, uti mox patuit, colicos sæpissimè faciat dolores, inter distinctas colicæ Pictonum causas, vix erat recensenda. Hanc etiam videtur præteriiisse Citesius, in indagandis causis perspicax tamen & accuratus, licet obiter dixerit post abolitum pellitarum vestium usum morbum frequentiore evasisse.

Atta-
men fre-
quens.

Mihi in frequentissimâ praxi toties

ties occurrit Amstelodami ut nullus dubitem quin sit causa morbi reverâ frequentior ac vulgò creditur.

Nec solum externum Corpus omni momento expirat, internum etiam perspirat, internæ enim partes uti externæ, tenui, volatili de ipsis exhalante madent rore, sic ut omnis superficies, omnium partium latens patensque, reverâ cribriformis omni momento exhalet. Notandum tamen est, exhalantem in corporis externâ superficie insensibilem vaporem, sive è cute propriè dictâ, vel ex epithelio erumpat, excrementitiam esse; in massam sanguinis percussa, hanc inficit acrimoniâ quæ blandos inquinat humores, fitque irritationis causa miros in æconomiâ animali edens effectus.

Rem in aprico posuit Sancto-

G 3

rius

rius (a), qui arte suâ staticâ ad servandam, restituendamque sanitatem mira præstitit.

Impedita igitur ista perspiratio acerbissimos sæpè facit morbos, di-
ris stipatos doloribus.

Observ.
1^a,

Ante quatuordecim annos optimum virum, sanum, vegetum, Commercii postea Orientalis moderatorem, è lecto calentem, matutinum urens momorderat frigus, solutâ veste nimis arctâ incautus exierat, in regione epigastricâ obortus dolor tam atrox evasit, ut omnibus perpeffis Colicæ Pictonum miseriis, manuum pedumque resolutione luggens tentatus fuerit.

Observ.
2^a,

Fidelis eodem in lecto cubans uxor, quæ infœlici diu noctûque aderat marito, multis tum frigoris, tum defatigatio-

(a) Vid. Sanctorii Static. Medicin.

gationis prægressis ærumnis, post
similes exantlatos dolores, tristem-
que parefim, convulsa periit. Ner-
vorum mobilissima syntaxis lethalia
omnia properavit symptomata.

Haud ità diù pòst vir mihi ca-
rissimus G. Pisonis pronepos, am- *Observ.*
plissimi Consul filius natû minor, *3a.*
æstivo tempore, dùm ruri esset,
frigidaë cupidus auræ, antè auroram
è lecto sæpiùs surgens, denudato
ferè corpore, sub Jove frigido, in
aperto aere dormire solitus, impe-
ditâ perspiratione, colico afficieba-
tur dolore, qui sensim tam perti-
nax ac atrox evasit, ut horrendis
dein motibus tortus epilepticis, tan-
dem etiam fato cesserit.

Endemii colici doloris Surinamen- *Ende-*
sis amica verba facienti mihi narra- *mitis co-*
vit in Medicis verè sapiens H. N. *licus do-*
lor Suri-
G 4 Her- *namen-*

*sis ab
impedi-
tâ per-
spira-
tione.*

Herbert (a) Colonizæ in Paramari-
bo Proto-Medicus, impeditam per-
spirationem crudelis istius morbi fre-
quentissimam esse causam. Diurnâ
præ calore diaphoresi exhausti co-
loni, nudi nocturno in pensilibus
lectis frigore gaudent, apertis un-
dique cubiculis liberè perflans aer,
vagus incautos afficit doloribus, co-
licis dein, mox convulsivis, in pa-
resim tandem desinentibus. Euro-
pæorum, utpote debiliorum, maxi-
ma fit strages, fortiores noxam la-
cessunt Nigritæ.

Nec mirum si autumnî hyemif-
que tempestas, insensibili perspira-
tioni vere vel æstâte minùs commo-
da, ut pote excrementitiâ perspi-
rabi-

(a) Doctam de Cassavæ amaræ Surina-
mensis radice dissertationem edidit anno
MDCCLIII.

rabilem in corpore retinens materiem, dolores in genere, abdominalesque speciatim gignat.

Hæc proculdubio causa fuit, quare inter Colicæ Pictorum causas remotas, annumerata fuit.

CAPUT XIV.

*Causa remota sexta.**Scorbutus.*

*Causa
6a. re-
mota
ubinam
frequen-
tissima.*

SEptentrionalis maris accolis frequentissimus morbus Scorbutus in Britannos, Batavos, Danos, Norvegas, Germanos Septentrionales, populos Boreales, frigidiori sub cœlo viventes sæviens, in viciniâ maris ac in locis aquâ marinâ submersis maximè infestus est, otiosos imprimis, afficit, sævit & in nautas falsis ac fumo induratis carnibus piscibusve, farinaceis non fermentatis, caseo salito, aquâ denique corruptâ utentes; nec parcit iis qui melancholiæ, labi hypochondriacæ, morbis chronicis obnoxii, sedentariè vivunt, si imprimis nimio Cortice Peruviano fuerint usi.

Mor-

Morbi proxima causa videtur ab unâ crassities, ab alterâ parte tenuitas acris, falsa, alcalina, vel acida, inter alia phœnomena vix numeranda, dolores erodentes, lancinantes per omnes artus, juncturas, ossa, visceraque abdominalia mirum in modum excitans.

Haud itaque mirandum si in colico Pictonum dolore tantas agat partes, hâcce nec detur feracior, causa, uti in plerisque qui de Scorbuto scripserunt videre est.

Sufficiat unus horum verè princeps Eugalenus, Ventriculum, inquit (a), ac intestina variis cruciatibus torquet Scorbutus, hinc nomen apud Belgas adeptum, cruribus languor advenit, fit idem in
bra-

(a) Vid. Sèver. Eugaleni libr. de Scorbuto §. 17. 24. & 25.

*Optimè
nota
Eugale-
no.*

brachiis, nec cessant dolores quin in artuum resolutionem, judicatione
 I quasi causâ translatâ, definant. Post diuturnos igitur Scorbuticos colicos dolores, ex intervallo nonnunquam recurrentes, artuum resolutionem, cum convulsionibus atque epilepti-
 cis motibus vidit.

Observ. Batavis amicum Musis, classis Indicæ Orientalis gubernatorum arbitrum, omnigenis prægressis, etiam colicis, doloribus, cruribus pedibusque resolutum vidi. Ad Indias sæpius navigaverat ipse, sanato scorbuto, rediit motus, vivit nunc sanissimus.

Nec in longinquis navigationibus datur dies, quin tales miseros videant Navium Chirurghi, hos si ad frugiferas appellant insulas, fructibus horæis sanant.

Observ. Hoc tamen notandum, si à mu-
 2^a. riati-

riaticâ causâ fiat resolutio , rigescunt artus , ubi causa alcalina vel acida est flaccidiores sunt , penduli videntur ac molles. Vidi miserum optimi Chirurgi fratrem , sale marino quo abusus erat turgentem , membris omnibus resolutum , piscis ad instar sole indurati , ficcum ac rigidum. Sudor spontè prorumpens falsissimus erat , sibi permissus juxta nasum abibat in crystallos , oculis facile detegendos , digitis friabiles. Hos sæpè vidi , tetigi.

CAPUT XV.

*Causa remota septima.**Melancholia.*

*Causa
7^a. re-
motæ
origo.*

M Orbus in quo æger diù ac per-
tinaciter sine febre delirat, ei-
dem ferè ac uni cogitationi plerum-
que fixus, melancholia vocatur. O-
ritur ex illâ humorum indole quam
bilem atram dixere Veteres. Si à
mente, quod rariùs, oriatur, bilis
ipsa gignitur atra.

Pro materie terram cum spisso
sanguinis oleo arctè unitam habens,
liquidior ac blandior parte orba-
tam, si tenax in vasis hypochon-
driacis accumuletur, mesenterium
etiam ac intestina afficit, intùs &
extùs, sectione enim cadaverum pa-
tet transsudantem bilem vicina he-
patis,

patis, atro, fusco, viridi colore sæpius inficere, insignesque nervorum plexus Meseraicorum per contactum quasi lædere. In his enim dolorum colicorum plerumque sedes est, horum ope mira fit viscerum sympathia, quum ad ventriculum, vesicam felleam, ductus choledochos, intestina omnia, quaquaversum in cuncta ferè totiùs abdominis viscera densissimè ferantur. Idcirco dum bilis atra in mineris effervescent suis, acerrimos in proximis dolores excitat, spasmos facit in remotis momento temporis progredientes, diris stipatos doloribus.

Hanc bilem graphicè depinxit *Optima*
Platerus (a), ubi dicit quod inte-^{descri-}
stinorum substantiam penetrans ac ^{pta à}
imbuens, ea vellicat, rodit, urit,
per-

(a) Vid. Plateri loc. cit.

pertinaces morâ fiunt dolores, ac diuturnâ irritatione, toto genere nervoso compatiante, convulsiones tandem ac paralyfes fiunt.

ASpigelio, ac Riverio.

Idem, iisdem ferè verbis dixit Spigelius (a), repetit Riverius (b), bilis in tunicis intestinorum effusa iisque imbibita, dolores acerrimos, colicam veteribus parùm notam facit, ubi nimirum propter obstructiones ad vias communes effundi non potest, sed motû præpostero ad abdominis membranas repente excutitur. Hinc dolor crudelissimus colicum imitatus, pertinacissimus, qui nullis cedens remediis, solâ tandem superveniente levatur paralyfi.

A Citesio.

Observaverat Citesius (c) tenellâs mœrore confectas mulieres, post

(a) Vid. loc. cit.

(b) Vid. loc. cit.

(c) Vid. libr. cit. cap. 7.

post colicos dolores convulsivos, paralyticas fieri (a).

Rem illustrat observatio Wepferi (b) Jac. Spoerlin per XII. annos carceratus, melancholicus, languens, ischuriâ, adstrictâ alvo, colicâ, laboravit, paresis brachiorum secuta est, biliosa hanc diarrhœa levavit. *A Wepfero.*

Filiam charissimam unicam immaturâ morte ereptam noctû diûque deflens pater optimus vice-præsidis in curiâ munere functus, melancholicus evasit. Urentes in cute carbunculi atram bilem haud dubiè demonstrarant, temporis lapsû in colicos, pertinacissimâ alvi constrictione stipatos, dolores incidit, paresis brachiorum secuta est. Majalibus succis liberaliter sumptis, Spadano
H dein

(a) Vid. loc. cit. cap. 7.

(b) Vid. Histor. Apoplect. hist. 13.

dein medicato fonte foelix conva-
luit. Anno fequenti virum optimum
novus affecit mœror, recrudere do-
lores, rediit parefis.

Observ.
2a.

Matrona LX. annos nata, poſt
longum mœrorem, ſummis anxietati-
bus obnoxia, leves poſt colicos
dolores, alvumque clauſam, digi-
torum motû caruit. Succis ſaponaceis
fructibusque horæis fuſa bilis
atra excitavit diarrhœam, cum le-
vamine ſymptomatum rediit motus.
Aliquot annis poſteâ ſubitâ percitam
triftitiâ idem affecit malum, dextra
reſoluta eſt, ſiniſtræ digiti omnes,
medio excepto, caruere motû. Si-
miles caſus ſæpiùs vidi.

CAPUT XVI.

*Causa remota octava.**Animi Pathemata.*

AB iracundiâ natos colicos dolores in parem definentes viderat Riverius (a). *Causam
8am. re-
motam
viderat
Rive-
rius.*

Quis autem incredibiles effectus animi pathematum in nervos, imprimis verum in Epigastricos atque Meseraicos non vidit? Stupendâ gaudent potestate in omnes Corporis Sphincteres; imò nonne vasorum, truncos inter & ramos, proportionem invertunt? Perspirationem, intus & extus, sudorem, alvinas fœces, urinam, lacrymas, semen ipsum tum expellere, tum cohibere

H 2 valent.

(a) Vid. Riverii loc. cit.

valent. Hic vomit irâ, illi solvitur alvus, clauditur in altero.

Quodque in maximis, fit etiam in minimis. Sic mucosæ tunicæ villosæ glandulæ stringuntur, succus ipse gastricus ac entericus sistitur, inermes hærent papillæ in hypochondriacis, hystericisque corporibus mirè irritabiles, consentientes nervos in consensum trahunt, motus fiunt spasmodici, convulsivi, epileptici, ac si causa perduret, in paresim desinunt.

Sæpiùs in teneris fœminis hysteris, quandoque in viris hypochondriacis, genere nervoso mobilissimis hæc omnia vidi.

Observ.
1a. Anno hujus seculi XLI. Vir mihi carissimus, ordinis Senatorii, tenerimæ quam unquam vidi texturæ, ingenio acer, facilè iracundus, ad levissimum animi motum, anxietates in

in præcordiis, alvo clausâ, colicisque doloribus in paresim manuum definentibus tentabatur, ad Venerem proni frequentes erant nocturnæ pollutiones, inimicissimæ nervis. Per integrum biennium, nunc luctans cum morte, nuncque resurgens, in epilepticos incidit motus, per octiduum tandem hydrophobus jacuit. Ultimo hoc vitæ durante actû horrendissima rabiei caninæ symptomata vidi. Somnus inquietus erat, terrore plenus, subsultibus perpetuò turbatus, immanis circa præcordia erat anxietas, respiratio suspiriosa, horror ad conspectum potûs, cujus levissimus tactus ineffabiles anxietates, miros tremores, immanemque excitabat furorem. Lingua aspera erat, atque nigrescens, os hiabat, ejula-

H 3 tus,

tus, latrantis ad instar canis, horrendi, raucam reddebant vocem. Os tenaci redundabat spumâ, in adstantes spuens, visû orbatus, oculi enim erant sanguine tincti, rictû spumante frendens, quos morderet ferox tremulâ quærebat manû, gelidus tandem sudor instantis mortis prænuntius miserrimæ vitæ finem exoptatam fecit.

Observ. Tribus annis antea, hæc omnia, 2^a. exceptâ solâ hydrophobiâ, in formosissimâ videram matronâ, quæ longo teneris carique mariti defatigata morbo, fauciati atque cruenti adspectû famuli perterrefacta, illiadem istam malorum perpeffa est.

Observ. Vidi & in tenerâ uxore Collegæ 3^a. mihi spectatissimi quæ à levissimo animi pathemate, colicis doloribus discrucitata, motibus epilepticis tentata, paresi tandem laboravit.

In

In viris, plures enim vidi crude-
lis istius morbi victimas, immode-
rata Venus tragiæ causa proegu-
mena fuit. Nec mirum si Colicæ
Pictonum causis etiam annumerata
fuerit. Videtur tamen remotior, ut
pote mobilitatem nervorumque irri-
tabilitatem mirè adaugens, hoc
respectu equidem prædisponentis
causæ vice fungitur.

*Causa
prædis-
ponens
immo-
derata
Venus.*

CAPUT XVII.

Diagnosıs Colicę Pictonum.

*Diagno-
stica
signa
Colicę
Pic-
to-
num.*

Nunc spontè patet Diagnosıs, five enim reliquię febrıum imperfectâ crisi solutarum, vel non benè curatarum, five venena deglutita vel inspirata, five vini potûsque acido austeri fermentati, acidorumve immaturorum nimius usus, five arthritis ac rheumatismus, five impedita perspiratio, vel scorbutus, aut melancholia, animive pathemata, irritando, Intestinorum aut Mesenterii crispent nervos, dolor fit colicus olim nothus, nunc Pictonum dictus: dolorem ferè semper antecedit ponderis sensus atque molestiæ, vel in regione epigastricâ, vel in umbilicali, quandoque, verum rariùs, in hypogastricâ, ac in lum-
bali,

bali, hypochondria ipsa, dextrum imprimis, visceraque solito minùs libera sentiuntur. Tristior fit mens, nec tam facilis respiratio, quæ intermiscetur suspiriis. Minùs fulgent oculi, facies ipsa pallefcit. Leves tunc oriuntur dolores vix continui, nec à molestiæ sensû facile distinguendi. Appetitus minuitur, fitis augetur. Alvus fit durior, urina parcior, fastidium majus, incipit nausea, crescit cum dolore qui tunc continuus fit. Nauseæ superveniunt ructus, peristalticus invertitur motus. Frequentes ad vomendum conatus mox sequuntur, pro momento levans dolorem, mox recrudescentem, fit tandem Vomitus. Exagitans corpus augetur anxietas, unà cum dolore somnum adimit. Abdominis tunc regio imprimis umbilicalis, intrò trahitur. Febricula fit
cum

cum pulsû contracto, jactatione corporis, angore majori, singultû, tenesmo, urinæ supressione, spasmo vesicæ ac ani.

C A P U T XVIII.

Prognosis Colicæ Pictonum.

Prognostica signa Colicæ Pictonum. **S**I recensita symptomata durent, marcescit Corpus, vox fit debilior, rauca, sæpè penitus extinguitur. Artuum tunc, superiorum prius, inferiorum dein urentes fiunt dolores, dùm colici mitescunt. Levamine deceptus æger, melioremque sperans fortem, voluntati sensim rebelles perferunt artus, qui intra breve tempus tandem resolvuntur. Nec ærumnarum finis est, sæpif-

fæpiſſimè enim difficiliore factâ reſpiratione, tinnitui aurium, tenebras oculis offundenti nubeculæ, ſcintillisve micantibus, convulſiones, motuſque epileptici ſuccedunt, externis internisq; deletis ſenſibus, totum concutitur Corpus. Extremorum atrophia creſcit, aphonia, dyſpnœa, cæcitas, phrenitis, lethargus ſucceſſivi mortis prænuntii dantur.

C A P U T XIX.

Anatomica Cadaverum

Inspectio.

*In mor-
bis ner-
vorum
incerta
cadave-
rum in-
spectio.* QUAM sit incerta plerumque Ca-
daverum inspectio, ut causa
ab effectû dignoscatur, sapientes
Medici non ignorant. Dùm ob-
servatur effectus, sæpè præterlabi-
tur causa. Hoc imprimis verum
in morbis ubi immediatè afficiuntur
nervi. Et hæc est ratio quare cru-
delissimis extinctâ colicis doloribus
cadavera, nil præter pallida flatibus
distenta exhibent intestina.

*In coli-
câ Pic-
tonum
sæpius
inutilis.* Testis esto in sectione cadaverum
exercitatissimus, Christianissimi Re-
gis Archiater, Diaphragmatis Cor-
disque anatomicâ descriptione cla-
rissi-

rissimus Senac, mutuo epistolarum amico commercio, anno hujus seculi quinquagesimo, ubi de colicâ Pictorum quæstio erat, quinquaginta & ultrâ à Viro Clarissimo dissecta fuisse Cadavera, absque ullis causæ vestigiis detectis mecum communicavit.

Defunctum pictorem Andegavensem cultro anatomico subjecit Fernelius (a), jecur, lien, ventriculum ac renes benè constitutos invenit, nulla in vesiculâ fellis obstructio, nulla dabatur in mesenterio humoris vitiosi congestio, nihil denique in ullâ aliâ parte, quod tantorum fuisset malorum causa, observari potuit.

Hoc utique verum si morbi causæ remotæ fuerint venena, vini, potus-
Quandoque tamen haud frustra

(a) Vid. Fernelii de Lue Venereâ cap. sit.

potiusque acido - austeri , acidorum nimius usus , arthritis vel rheumatismus , impedita perspiratio , animi denique pathemata. Si verum reliquæ febrium imperfectâ crisi solutarum , vel non benè curatarum , si scorbutus aut melancholia , fecerint morbum , vestigia in cadaveribus apparent.

Observ. Sic anno MDXCII. Franciscani
 1^a. cadaver apertum exhibuit intestini jejuni membranas , bile æruginosâ turgentes , à se invicem distentas , non procul ab hepate. Tenuiori bili imbutæ intestini tunicæ videbantur , nec immune erat Epiploum , contactu , bilis colore tinctum. Flatibus distentæ , bilisque acrimoniâ exesæ intestini tunicæ , penè rumpebantur , externa à peritonæo nata sola manebat integra (a) Re-

(a) Vid. ad calcem operis Citesii sæpius cit.

Receptâ Clarissimi Senac epistolâ *Observ.*
unum alterumve cadaver cultro a-^{2a.}
natomico subjeci, melancholici e-
rant post graves ærumnas colicis
doloribus enecti, pars concava he-
patis, partesque hujus vicinæ atra
viridi pigmento tinctæ erant.

Anno sequenti colicis doloribus *Observ.*
scorbuticis defunctum miserum dif-^{3a.}
secui, humorum acrimoniâ, intesti-
nalisque muci defectû interioris mem-
branæ nudæ papillæ, levissimam
excoriationem in omni ferè puncto
exhibebant, Intestinorum atque Me-
senterii innumera erant varicosa vasa
atro sanguine turgentia.

cit. ex P. Milonis Coll. Med. Pictav. Decan.
adversariis.

CAPUT XX.

Symptomatum Colicæ Piſtonum, brevis dilucidatio.

G Raviffima Colicæ Piſtonum Symptomata præcipua, ſequentia videntur.

Ponderis ſenſus atque moleſtia. I. *Ponderis ſenſus atque moleſtiæ* dolorem præeuns, instantis ſpaſmi prænuntius, incipientem nervorum contractionem indicat. Multiplicibus ſecretoriis, nec non excretoriis abdominis organis leviter conſtrictis, motus progreſſivus humorum retardatur, ac prout increſcunt reſiſtentiae, moleſtus ponderis ſenſus auge-
tur. Nervorum abdominalium cum diaphragmaticis mira ſymphatia ne-
mini ignota, phænomenon explicat.

Qua-

Qualis verò fit contractionis causa , perinde est. Animi pathema , in epigastricos nervos propius agens , idem efficit.

II. *Difficilior respiratio* , quoties *Difficilior respiratio.* pulmo idiopathicè non afficitur , ab actione læsa diaphragmatis , imprimis pendet , prædictis autem constat abdominales atque diaphragmaticos nervos mirum in modum consentire. In morbis hypochondriacis evidens apparet iste consensus. Salvo enim pectore , affectis tantum abdominalibus , difficilis mixta suspiriis respiratio fit.

III. *Dolores abdominales* , esse debent , suntque reverà in ratione *Dolores abdominales.* compositâ causæ irritantis , atque numeri nervorum , plus minusve irritabilium , hinc fit ut eadem datâ causâ , dolores , effectusque dolorum , in hypochondriacis , ac hystericis ,
I quàm

quàm in athleticis durisque corporibus sint majores. Stupendus autem nervorum apparatus in Mesenterio, ac intestinis, horum interiori membranæ villorum, papillarum, sphincterulorum, illi verò plexuum infinitum ferè numerum impertiens, has omnes quas irradiat partes exquisitissimi sensus, maximique doloris capaces efficit. Nec mirum si irritatis his nervis spasmodici, convulsivi, epileptici fiant motus.

Alvus clausa, urina parcior. IV. *Alvus clausa, Urina parcior,* spasmus sensim incrementis effectus est. Spasmo peristalticus sistitur motus, tubique intestinalis nervei stringuntur laquei. Exhalans inhalansque hæret organum, lubricantem mucum non eructant glandulæ, gastricus ac entericus deficit succus, villosa ficcescit membrana, tenaces ficcæ fœces, in constricto exsucco hæ-

hærent tubo. Ipsâ deficiente bili, omnes enim cessant secretiones, maximè efficax ad propellendas fœces, deficit causa, nataque ab his omnibus resistantia, omnes superat nixus. Spasmodicè contractis nervis Meseraicis, nascens indè Plexus Renalis atque Hypogastricus, uterque crispatus, urinæ secretionem ac excretionem impedit. Si diù clausa maneat alvus, augeaturque causa spasmi, ligamenta ipsa tendinea coli, sese super Rectum extendentia, contrahuntur, sursumque retrahitur anus.

V. *Nausea, Ructus, Vomitus*, ab *Nausea*, eâdem causâ minùs magisve intensâ *ructus, vomitus.* oriuntur. Si faucium, œsophagi, ventriculi, intestinorum, levis modò fit convulsio, irritusque vomendi conatus, nausea fit.

Si sphincteris œsophagei, œsopha-
gi,

gi, oris superioris ac inferioris Ventriculi, intestinorumque spasmi, aërem elasticum uno momento coerceant, altero, laxato claustro, emittant, Ruētus fiunt.

Si fibrarum muscularium Fau-
cium, Stomachi, Ventriculi, Intesti-
norum, Diaphragmatis, musculo-
rum abdominalium fortis sit con-
vulsio, contenta ventriculo vomitū
expelluntur, ipsaque intestina atque
viscera, hāc datā portā, evacuantur.
In hocce stadio haud sistitur, sed
peristalticus reverā invertitur motus.

Itā enim animale Corpus factum
est, ut ipsi nocitura spontē, vel
divite lymphā abluantur, aut sur-
sum deorsumve diarrhoeā, vomitū-
ve expellantur.

*Somni
defec-
tus.*

VI. *Somni defectus*, continuo ad-
scribendus est dolori, angore stipa-
to dolore ipso crudeliori.

VII.

VII. *Retrotractio abdominis*, contractionis intestinorum, omniumque in abdomine contentorum viscerum, effectus est. E Lumbis nascentis Mesenterium nervorum Intercoastalium tot plexibus dives, ad punctum fixum originis spasmodicè retractum, abdomen retrahit ipsum, intestina, peritonæum, muscoli ipsi abdominales crispantur, vasorumque rubrorum, serosorum, ac lymphaticorum abdominale systema dum spasmodicâ contractione fit vacuum, subsidens abdomen ad spinam dorsi retro - trahitur.

VIII. *Febricula*, à generis nervosi irritatione oriunda, dolorisque ferè comes, acrimoniâ humorum quotidie crescente, excitatur. Ob-
 turata vasa lactea, atque absorbentia, chylo negant ingressum, nec renovari sinunt humores.

peratus sanguis fit sensim acrior, lapsûque temporis acerrimus, febriculæ fomes evadit.

*Atro-
phia.*

IX. *Atrophia*, fit à continuo vomitû nutritioni obstante, qui si perduret inediae vice fungitur, defectû somni augetur. Somno enim, sine cibo vel potû nonnulla nutriuntur animalia, imò si Martiali (a) credendum, pinguescunt. Nimia è contrà vigiliæ spiritus diffiant, corpus exsiccant, crassiores ac acriores reddunt humores, qui solida dein stimulant, motum augendo, febrim faciunt.

*Vocis
imminu-
tio, rau-
citas,
extinc-
tio.*

X. *Vocis imminutio*, *raucitas*, *extinctio*, oblinientis muci defectû in organo, nervorumque resolutione efficitur. Vox fit expulsû aëris in pulmone contenti, per causas thoracem

(a) Vid. Martial. lib. 13. 59.

racem arctantes, in asperam arteriam, ventriculos campaniformes, indè in glottidem arctatam, tremulo, resonante, clangore, per nervos recurrentes excitato. Agilitas musculorum glottidis, ligamentorum Cartilagines laryngis nectentium obsequiosa laxitas, major minorve glottidis apertura, lubricans glandulæ Thyroideæ succus, vocem sonoram faciunt. Si hæc omnia lædantur, istiûs fit imminutio, si penitûs deficient, extinguitur. Mucum autem deficere, nervosque resolvi omnia colicæ Pictonum phœnomena pronunciant.

XI. *Artuum resolutio*, diuturni nervorum spasmi effectus, ab occasu *Artuum resolutio.* callescentiâ nervorum oriri videtur. E cranio exeuntes nervi vaginam defendentem à durâ meninge accipiunt. Hanc inter & nervum, ros subtilis-

simus exhalat, quo concretio impeditur, eâdem pro tendinibus sapiens natura cautelâ utitur, ne vaginis adhærescant. Si deficiat ros, in utroque casû concretio fit, immobiles fiunt tendines, nervorum organica actio destruitur, rigidi resolvuntur artus. Musculi humerum moventes, carnosum perdunt habitum, qui brachium & ulnam primum, postea qui carpum, tandem qui metacarpum atque phalanges movent etiam gracilescunt. Tendines vaginis alligantur, ita ut ab humero ad extremos usque digitos omnia rigescant. Pedes, tibiæ ac femora pariter afficiuntur. Sic igitur fit paralyfis plus minusve perfecta, in nonnullis enim destructo motû superest sensus, ita tamen ut extensores digitorum communes, supinatores, pollicumque extensores, abducto-

ductores , atque adductores primi pereant. Si pedes resolvantur , extensores crurum primi afficiuntur , ità ut miseri decumbentes , licet difficile , varios motus dextrorsum , sinistrorsum , fursum etiam peragant , pedibus tamen insistere nequeunt. Ubi verò perfecta facta est paralyfis , supernæ infernæque extremitates sensum motumque orbatæ tantum non mortuæ trunco pendulæ hærent , pellis ossibus hæret.

Utinam tam facile explicari quàm *Haud facile explicatur.* enarrari possent mira hæc phænomena ! at limites dantur , sapientibus non ignoti , quos ultrà nequit consistere verum. Diuturnitate morbi occallescentes nervi quò à Cerebro remotiores , eò citius pereunt. Spiritibus depauperatus sanguis propioribus modò prospicit , fit eclypsis in remotis. Hoc imprimis observatur

tur in scorbuticis qui leviores plerumque in abdomine passi dolores, manibus tamen pedibusque resolvuntur. An brachiorum paresim ulterius explicat communicatio nervorum abdominalium in collo cum brachialibus? An femorum, crurum, pedumque resolutionis problema solvit, per medium Psoam transeuntis molestus ex abdomine nervi cruralis exitus? Latente Phœbo, lucet Luna.

Convulsiones, ac motus epileptici.

XII. *Convulsiones, motusque Epileptici*, ex apparatus nervorum in abdomine facile intelliguntur. Nervus magni Sympathici, vulgò, Interco-stales dicti, cum Carotide internâ, ut quinto sextoque se jungant pari, anteriora versùs ascendere videntur. Angulus autem conjunctionis adeò acutus est, ut pro recurrentibus haberi non possint. Quod ergo pro ori-

origine descendente nervi vulgò habetur, nil nisi ascendens ramus foret, qui intrà cranium divisus supra dictis se jungeret nervis. Juxtà corpora vertebrarum, ad radices transversarum apophysium, internamque ossis sacri lateralem superficiem Intercoſtales, magni Sympathici dicti, decurrunt. Funiculorum instar, per totam longitudinem pluribus dividuntur gangliis, ramis brevissimis collateralibus cum gangliis Spinalis Medullæ, à parte posteriore communicant, ab anteriore verò proprios ipsis distribuunt ramos. Hæc ganglia mole, colore, consistentiâ differunt, suntque totidem quasi origines maximi paris Sympathici. Superius Cervicale dictum, maximum, sed mollissimum est, olivam figurâ refert, pone Pharyngem, longitudinaliter, ad radicem superiorum

riorum trium vertebrarum colli sitam. E ganglii summitate nascitur nervus qui cum Carotide interna cranium intrat. Ganglium verò, octavi paris trunco, fibrillarum ope adhæret. Utrisque etiam brevissimis ramis cum primo, secundo, tertio cervicali, imo ad laringem cum octavi paris ramo communicat. Transeundo dat ramulos pharyngi, arteriæ carotidi, longum tandem ad pectus mittit ramum.

Ab inferiore verò ganglii parte tenuis oritur funiculus, suprâ musculos Vertebrales anteriores colli descendens, octavo pari, arteriæque Carotidi, in eâdem quasi vaginâ, ad ultimam colli vertebram usque adhærens.

Sic descendens nervus à parte posticâ, cum tertio, quarto, quinto, sæpè & sexto Cervicali pari, bre-

brevibus obliquis ramulis coëuntibus, sensim craffior factus, communicat. Juxtà ultimam colli vertebram in ganglium Cervicale inferius, mox pone arteriam subclaviam exteriora versùs inflexus, in majus ganglium, primum Dorfale dictum abit, ambo ista ganglia brevibus ramulis cum nervis vertebralibus vicinis communicant.

Ultimum ganglium Cervicale, quandoque primum Dorfale, magno recurrenti dat ramulum, indè nascitur nerveus funiculus qui pone arteriam Axillarem atque Carotidem, cum ramo coit octavi paris, abique in plexum Pulmonarium dictum, indè ad truncum communem Intercoftalis, octavique paris, ad plexum Cardiacum, nervum recurrentem finistrum, Cor, vicinasque Cordis partes &c.

Sub

Sub primo ganglio Dorſali deſcendit truncus ſuprà ligamenta quibus coſtæ vertebris uniuntur. Sic deſcendens inter utramque coſtam, accipit ganglium quo retrò duplici fibrillâ breviffimâ cum nervo Coſtali, Dorſalive proximo communicat.

Inferiora verſus, quinque plerumque ramos emittit, antequàm ultimam dorſi vertebram pertranſeat.

Hi rami unà coeuntes, craſſiuſculum formant funiculum, collateralem quaſi, diaphragma perforantem, datis priùs nonnullis ſuperficieï convexæ fibrillis. Dat etiam nonnullas concavæ, efficitque, pone glandulam ſuprà renalem, ganglii ſpeciem plexus Semilunaris vulgò dicti.

Dextrum finiſtrumque ganglium, pone Ventriculum, ſupra Cœliacam arteriam inter ſe, ac cum oſtavo pari communicant.

Fit & plexûs species intermedii ,
Coeliacus dicti , qui , Coeliacam amplectitur , datque fibrillas Mesocolo.

A parte dextrâ plexus fit Hepaticus , qui nonnullis nervi Diaphragmatici fibrillis adunatus , nervulos dat arteriæ Hepaticæ , Venæ Portarum , Vesiculæ fellis , Duodeno , Pancreati , Glandulisque superrenalibus. A parte sinistrâ , ganglii Semilunaris plexum faciunt Splenicum , qui mediante plexû Stomachico , cum octavo pari communicans , splenicam amplectitur arteriam , ac in Pancreas atque Lienem abit.

Ab utroque ganglio Semilunari , exeunt rami qui fibrillis gangliorum Lumbalium juncti , plexum faciunt Renalem , spermaticis vasis nervulos dantem.

Plexus hic Renalis , cum semilunari ,
nari ,

nari, magnus ut Meseraicus plexus formetur, maximè confert.

Bina ista ganglia Semilunaria, proximè sub Diaphragmate, nerveos fasciculos qui Rete Plexiforme efficiunt, dant mutuatim.

Plexus Solaris nomine insignis, Mesocolo, Mesenterio atque Diaphragmati, nerveas dat radiatim fibrillas, speciemque vaginæ arteriæ Meseraicæ superiori, ad ultimos usque diffilientis ramulos, quos ad intestina, glandulasque Meseraicas ubique comitatur.

Hicce plexus Meseraicus superior à plexû Hepatico, Renali, ganglioque Semilunari imprimis conficitur, datque arteriæ Meseraicæ inferiori vaginam reverâ nerveam, arteriam amplectentem, ejusque ramos ad intestina usque prosequentem, quod maximè notandum. Huic vaginæ ejus-

ejusque processibus Plexus Mesenterii inferioris nomen datum est.

Ex eâdem origine nascitur inferius, tertius Plexus, Hypogastricus verè dicendus, ante ultimam dorsi vertebram, in duo compressa ganglia diffiliens, partem posticam Recti amplectentia, dat ramos Intestino, Vesicæ, Vasis Spermaticis, omnibus tandem in Pelvi partibus contentis.

Emissio trunco collaterali, gracilior fit Intercostalis, inferioremque Diaphragmatis muscolum à latere perforat, sed mox accedentibus ramis duorum inferiorum parium Dorsalium crassior fit.

Sic inter Psoam, vicinosque tendines musculi minoris Diaphragmatis descendens, ad ossis sacri extremum, dexter jungitur sinistro, musculisque Recti, ut & Coccygis, unâ cum sacris ultimis nervis, plurimas dant fibrillas.

Ut major lux affulgeat , notandum è gangliis omnes exeuntes nervos , intransibilibus nervis rubicundiores , atque molliores , à durâ meninge acceptam vaginam exuere , novâque , quam ipsis dant ganglia , molliore tegi , à quâ , ut à priore , in progressu defenduntur ; exeunt autem numero plures , quasi priori amissâ membranâ coercente , in plures diffiliant ramos à centro undiquaque radiatim diffusos. Sic enim ganglium Mesentericum ad omnia intestina ramulos diffundit nerveos , Semilunare verum ad Hepar , Lienem , Renes , omniaque Viscera abdominalia. Infra ganglia nervorum molities ac teneritudo , in abdomine , ubi tuto reconduntur , non obstat , quin in vaporis quasi hæreant balneo , ideò etiam nullibi ganglia fecit natura , nisi ubi in abdomine ,
vel

vel intrà ossa latitant nervi, reliqui duræ meningis vaginâ defensi gangliis carent. Hæc neurologica digressio (a) Colicæ Pictonum diagnosi magnum affundens lumen, omnia ferè explicat phœnomena, convulsionumque, motuumve epilepticorum certam exhibet theoriam.

Nunquam satis revolvenda Wepferi (b) observata, recensque naturæ convulsivi motus ab acido, rem apertè demonstrant. Miris ergo Meferaicis nervorum plexibus irritatis, totum convellitur Corpus.

Partis remotioris in consensum raptæ exemplum esto gulæ, mus-

K 2 culo-

(a) Vid. miram B. Eustachii Tab. XVIII. doctissimamque Anatomicorum principis B. S. Albini explicationem. Vid. & R. Vieussens Neurographiæ cap. 5. Tab. XXIII.

(b) Passim reperiunda in historiâ cicutæ aquaticæ.

culorum maxillam inferiorem adducentium, labiorumque, herniotomiæ sæpè superveniens, spasmus. Post sextam à castratione diem, quandoque tardiùs, deglutiendi difficultas occurrit, cynicus subsequitur spasmus, arctissima tandem fit dentium constrictio. Remotissimum consensum, miramque sympathiam demonstrent motus epileptici à pedibus oriundi. Juvenem epilepticum, vesicante pedi appposito sanavit Wepferus (a).

XIII. *Internorum ac externorum sensuum abolitio*, maximæ ac perdurantis nervorum irritationis effectus est.

(a) Vid. Joh. Jac. Wepferi Hist. cicut. aquat. cap. 8.

C A P U T X X I.

*Spontanea quæ naturâ fit
Colicæ Pictonum Curatio.*

IN Cœnobio Casæ Dei, fugâ ac
loci mutatione, dicit Droetus,
(a) debuere Virgines salutem sibi
quærere.

*Fugâ ac
loci mu-
tatione
Colica
sanata.*

Illud Citefium (b) docuit expe-
rientia, omnium ordinum Mona-
chos, Capucinos præsertim ac Fu-
lienses, quorum integras ablegave-
rat Colonias, aëre Pictonico exula-
tos, sanitati, sine ullo artis præfi-
dio, restitutos vidit.

Ægrotantem Membris resolutum,
omnibus ejuratis Medicaminibus,

K 3 inte-

(a) Vid. P. Droeti loc. cit.

(b) Vid. Citefii loc. cit.

integram valetudinem recuperasse, vidit Wepferus (a). Quod verò fidem ferè superat, spontaneam diarrhoeam biliosam paucissimè solvisse semel observavit. Mira hæc observatio, à Medicorum nemine, quantum scio, confirmata, morbi indoli tam parùm consona, omnibus phænomenis adeò repugnans, tanti viri, ut pro verâ habeatur, auctoritate eget. Similem morbi solutionem nunquàm fateor vidi, nec audi. Verùm sæpiùs vidi miseros Surinamenses, omnes post passas ærumnas, membris resolutos, in Europâ reduces, ingratum littus fugientes, salubriorem per aliquot menses aërem spirantes, sanescere.

(a) Vid. Joh. Jac. Wepferi histor. apoplect. hist. 13.

CAPUT XXII.

*Colicæ Pictonum Curatio
arte facta.*

OMnibus ritè perpenſis, quæ *Unâ eâ-*
 de multiplicibus Colicæ Picto- *demque*
 num remotis cauſis, ſapientiſſimo- *methodo*
 rum in arte virorum, propriâque *non eſt*
 obſervatione ſulta, ingenuè hæc- *curanda*
 nus ac caſtè enarravi, quis facile *Colica*
 credet unam eandemque curandi *Picto-*
 methodum profuturam. Certè diſ- *num.*
 putatio rationis ac experientia, ad
 cauſas remotas ſeorsîm attendendum
 eſſe pronuntiant. Si proxima ſola
 reſpiceretur, infœlix foret medela.
 Tam diverſæ enim morbi cauſæ u-
 no eodemque medicamento potû non
 ſunt ſuperandæ.

A febrium igitur reliquiis imperfectâ crisi solutarum, nascentes colici dolores in paresim desinentes, non eâdem tractabuntur arte, ac illi qui venenis, arthritidi, aut impeditæ perspirationi originem debent. Quid si hos effecerint animi pathemata? Imò si morbus diù duraverit, nonne aliam efflagitabit opem? Ut à primâ Colicæ Pictorum causâ remotâ initium faciamus postulat ordo.

CAPUT XXIII.

*Causæ remotæ primæ**Curatio.*

IN Hepate, hujusque viciniis re- *Retentio
ta bilis
effectus.*
tenta, diffusa dein in mesente-
rio ac intestinis, bilis acris, morâ
acrior facta, nervosas vellicat par-
tes, atque nervorum irritat plexus.
Si in cavum intestinorum penetret
defendentem abradit mucum, papil-
las denudat, his irritatis, in secre-
toriis uti in excretoriis organis
pertinacissimos facit spasmos, alvi
constrictione, colico dolore, nau-
seâ, vomitû stipatos. Crispatis va-
sis exhalantibus glandulisque mucos-
is, quibus defenduntur papillæ, ros
ac mucus deficiunt, colici tandem
dolo-

dolores in paresim desinunt.

*M. S. fortia-
que eme-
tica ac
cathar-
tica vi-
tanda
sunt.* (1) Prægresso morbo, cujus hic effectus est, fractæ plerumque vires, missionem sanguinis vetant. Vetant & fortiora cathartica, quæ uti emetica, sine irritatione non agunt. Irritantia quippe intus ac extus vitanda sunt. Superandus est spasmus, laxatisque emunctoriis per alvum inimica sensim deducenda est materies. Leni hâc arte solvitur spasmus, soluto spasmo laxatur alvus, interna restauratur perspiratio, obliniens blandus regeneratur mucus.

*Abdo-
men in-
tus ac
extus
foven-
dum.* (2) Mollissimo fotû, blandissimo-
ve Cataplasmate, totum foveatur abdomen. Ex iisdem omni bihorio repêtenda fiant enemata. Farinæ emollientes, avena excorticata, hordeum, mica panis, flores althææ, malvæ, oleum lini, butyrum recens, promptissimam simplicissimam-
que

que medicam exhibent materiem.
Hæc largâ manû, sæpiùs repetenda,
diù continuanda sunt.

(3) Ex aquâ tepidâ, vel hydro- *Semicu-*
galâ, sæpè reïterata femicupia pro- *pia pro-*
sunt. *sunt.*

(4) Omnibus catharticiis palmam *Sicut &*
præripiunt Manna pulpaque Caf- *blandis-*
fiæ, æquali quantitate amygdalarum *sima la-*
xantia.
dulcium recenti oleo nuptæ. Si hu-
jus medicamenti drachma una vel
altera, omni bihorio aut trihorio,
cum feri lactis tepidi unciis quatuor
sumatur, intrâ triduum plerùmque
respondet alvus. Ufû toties explo-
rato comperta methodus, virorum
in arte principum auctoritate con-
firmatur. Huic annuit Gefnerus (a),
Plate-

(a) Vid. epistol. Contr. Gefneri lib. 3.
pag. 114.

Platerus (a), Spigelius (b), Sennertus (c), Wepferus (d), Willifius (e), Fabricius ab Aquapendente, (f) atque Hoffmannus (g). Citesius ipse fortiora incautè adhibens cholagoga, immanium tamen indè nascentium conscius dolorum, ad oleum amygdalarum dulcium, vel olivarum, sirupo Rosar. solut. nuptum, per plures dies continuandum præceps confugit, alvus sic laxata, fatetur ipse (h), cum maximo

(a) Vid. F. Plateri loc. cit.

(b) Vid. Adr. Spigelii loc. cit. cap. 14.

(c) Vid. Dan. Sennerti loc. cit.

(d) Vid. Joh. Jac. Wepferi Histor. A. poplect. hist. 13. Ephemer. Nat. Cur. observ. 39. ann. 1670.

(e) Vid. Thom. Willis, de animâ brutorum. part. patholog. cap. 15.

(f) Vid. H. Fabricii ab Aquapend. Medicin. Pract. lib. 3. cap. 46.

(g) Vid. Frid. Hoffmann. loc. cit.

(h) Vid. Fr. Citesii lib. cit. cap. 8. pag. 214.

mo ægri levamine fluit.

(5) Hâc methodo tractatus mor- *Narco-*
 bus colicis caret furoribus, vigiles- *ticis ab-*
 que naturæ fatellites somnifero po- *stinere*
 tû non sunt sopiendi dolores, dolo- *præstat.*
 fo solamine nec decipitur æger, ne-
 que fallitur Medicus. In spasmis e-
 nim cum materie tenaci, acri, cris-
 pante, prorsus alia res est ac in iis
 qui sine materie dantur. In istis mi-
 nus, incantamento quasi, narcotico-
 rum effectus, diuturniorem perti-
 nacioremque in illis efficit morbum.
 Si non claudatur alvus, fit dura nar-
 coticis, quid ubi omni ope conan-
 dum ut laxior fiat.

(6) Per debitum tempus alvo
 solutâ, pertimescendæ morbi reli- *Morbi*
 quæ, fero lactis gramineo, si præ- *reliquiæ*
 sens fit, mitioribusve saponaceis *fugandæ*
 succis, nullo addito sale, fugandæ *sunt.*
 sunt.

sunt. Nondum regeneratus mucus acria vetat. Becabungæ atque taraxaci succi, aliis omnibus præstant.

Firmitas partibus concilianda est.

(7) Tunc, non verò prius, medicato fonte ablutæ partes tutò firmantur. Aquæ imprimis juvant acidulæ. His firmitas conciliatur partibus, dum, si quid peccantis humoris latitans superfit, abluunt. Quod Spigelio, Wepfero, Citesio, nec non Willisio (a) minimè ignotum fuit.

(a) Vid. loca citata.

CAPUT XXIV.

Causæ remotæ secundæ

Curatio.

SIve edulcatum Lithargyrio vi-
num, vel aqua imprægnata Ce-
russa, aut subtilia deglutita venena,
Ventriculi ac Intestinorum nervos
lædant, tristis effectus idem est.
Vasorum absorbentium, exhalan-
tium, lacteorum, glandularum mu-
ci, Sphincteruli crispantur, succo
gastrico ac enterico, nec non obli-
niente mucos orbatæ papillæ irri-
tantur, disseminata per Mesenterium
irritatio afficit Plexus, hi totum
sympathicorum systema in consen-
sum trahunt, hocce verò genus
nervosum consentiens. Doloribus
super-

252 De Colica Pictonum.

superveniunt spasmi, enarratis symptomatibus stipati.

Præcedente minùs materialis causa, vixque sensibilis, eisdem parit effectus, morbus quamvis idem aliam tamen poscit medelam.

Quandoque
juvat
M. S.

(1.) Hic sæpè nullus alius præit morbus, gravissimorum enim in fanissimis vegetisque corporibus symptomatum, ictû fulminis quasi, suborientium, exempla dari vidimus. Si sanguine dives, plethoricum sit corpus, una vel altera missio sanguinis requiritur. Hâc abstinendum, si corpus debile sit.

Aliquando
profunt
emetica.

(2.) Si recens causa sit, emetica profunt, si duraverit, nocent; ubi conveniunt, præstant catharticiis acrioribus, ut pote magis irritantibus, dubique effectus. Quem excitant emetica orgasmus, opio sedandus est.

(3.) Epi-

De Colica Pictorum. 153

(3.) Epithemate molli, vel cataplasmate, abdomen sine morâ fovendum, clysmatibus oleosis, sæpè sæpius repetendis relaxandum. De his jam suprâ.

Abdomen intus ac extus fovendum.

(4.) Balnea etiam profunt, si tepida.

Balnea profunt.

(5.) Post peractum sedantis opii effectum, laudato leni eccoprotico perpetim deglutiendo solvatur alvus, quam acria claudunt. Lactis serum, vel hydrogala propinetur.

Lenia eccoprotica.

(6.) Antidoti vice fungens, lac asininum, equinum, caprinumve, ilicò exhibendum. Hoc solo ferè, omni pharmaco rebellis, absolvitur Curatio. Mirum hunc lactis effectum subolfecerat Citefius (a), experien-

Lac.

L

perien-

(a) Vid. loc. cit.

perientiâ olim confirmaverat Fernellius (a).

*Vesican-
tia.*

(7.) Si hætenùs omni medelâ majores perstent dolores, fortiora epispastica pedibus, cruribus vesicantia applicentur, duobus doloribus simul obortis, vehementior alterum obscurat. Qui experiundo non didicit, quàm citò, quàm tutò juvent Vesicantia, vix crederet. In Angelimontano Coenobio mira præstiterè (b).

(a) Vid. loc. cit.

(b) Vid. Joh. Jac. Scheuchzeri Itiner. Alpin. it. I. ann. 1702.

CAPUT XXV.

*Causæ remotæ tertiae
Curatio.*

PLerorumque fructuum succus *Acido-*
 recens pressus essentiali sale gau- *rum ef-*
 det acido, tantò crassiore ac copio- *fectus.*
 fiore, quantò acerbiores fructus
 sunt; hînc rheumatismo nec non
 arthritidi adeo nocet. Hujus vi sa-
 ponaceâ abstergitur intestinorum
 mucus, denudantur nervi. Ipsa cor-
 rumpitur bilis, in coagulum abit,
 ac in jecore stagnans, nova ipsa fit
 irritans causa.

(1.) Antequàm dirissimis stipatus *M. S.*
 doloribus erumpat morbus, languen- *nocet.*
 tes, pallidi, cachectici fiunt ægri,
 sanguinis rubra pars sensim minui-
 tur,

56 *De Colica Pictonum.*

tur, abest plethora. Missio sanguinis ergo noceret.

*Nocent
emetica
atque
fortiora
cathar-
tica.*

(2.) Nocerent & emetica fortiora, omniaque irritantia cathartica, sensim enim nascitur morbus, nec antequàm altas egerit radices erumpit. Bilis ipsa, causa morbi acris, morâ acrior facta, fortiter moventia vetat; friabile hepatis, in quo latitat, parenchyma non impunè lacerarent, vicinas nerveas partes, hepatisque plexum mirè irritabilem magis adhucdum irritarent. Omni ope leniter solvendam alvum, irritantia claudunt. Ut concussû tamen reclusus in hepate excutiatur hostis, granum unum vel alterum tartari emetici aquâ multâ diluti, prudenti manû exhibendum est. Motus est compefcendus narcotico.

*Abdo-
men in-
tûs ac*

(3.) Molli fotû intûs & extûs, pertinacissimus solvitur spasmus, e-
mol-

mollientissima ac oleosa cataplasmata, uti & enemata, perpetim continuanda juvant.

*extus
molliter
foven-
dum.*

(4.) Si debiles, languentes, pallidi, sint ægri, à balneis abstinendum, bis indè natum oedema curatû difficillimum vidi, quotiescunque pars rubra sanguinis imminuta datur, temerè adhibentur.

*Balnea
cautè
adhiben-
da.*

(5.) Sirupo Rosarum Solutivo simplici, olei amygdalarum dulcium tertîa additâ parte, cum granis aliquot recentis ovi vitelli, ut misceantur, laxetur alvus; non ingrati, obtundentis vice fungentis, linctûs continuus usus satisfacit indicationi. Oleum olivarum recens, cochleatim sumptum mira efficit. In hoc casû, hordei mundati, aut avenæ excorticatæ tenuis cremor pro diluente vehiculo præstat, sirupo nymphææ similive edulcetur. Acescentia quandoque

*Lenissi-
mis la-
xanti-
bus al-
vus mo-
venda.*

præfens in primis viis vetat acidum.

*Lac Sel-
teranis
nuptum
mirè
prodest.*

(6.) Si, cum levamine sympto-
matum, responderit alvus, hordea-
cea jufcula vitulina profunt, lac ip-
fum tutò propinatur; pinguiori præ-
stat levius, si Selteranis imprimis nup-
tum fit aquis. Sic diù pergendum est,
ut in recessibus hepaticis nidulata bi-
lis abluatur.

*Uti &
chaly-
beati
fontes.*

(7.) Partibus tandem firmitatem
reddunt fontes chalybeati, cum e-
quitatione, per mensem integrum ac
ultrà propinandi.

*Vix a-
gunt ve-
sicantia.*

(8.) Mordax in summis doloribus
bilis, irrita ferè vesicantia facit,
quæ nisi mobilior causa sit, vix a-
gunt.

CAPUT XXVI.

*Causæ remotæ quartæ
Curatio.*

Vitiata pars subtilissima sanguinis, vasis minimis nervisque destinata, si in viscera abdominalia ruat, nervosque ibi sympathicos afficiat, nauseas, anxietates, vomitus, ructus, tormina, spasmos, iliademque malorum colicos dolores concomitantium, Arthritica dicta efficit. *Arthritidis ac Rheumatismi effectus.*

A Rheumatismo minùs subtili causâ, eadem tamen oriuntur mala.

Utraque nervos crispât, intolerabiles facit dolores, ac post similem miseriarum seriem, in paresim definit.

Quan-
donam
juvat
M. S.

(1.) Si sanguine turgentem subito afficiat ægrum, plethoricum, vegetum, sanguis mittendus est. Si fractæ sint vires, missione sanguinis abstinendum.

Acria
purgan-
tia ac
emetica
semper
nocent.

(2.) Hic imprimis nocent acria purgantia, lethifera sunt emetica. Ad cutim vel ad extrema subtilis irritans repellendus humor, his non impunè movetur. Semper infestis miseris mortalibus Agyrtæ, indiscriminatim sanguinem fundentes, alvum turbantes, hos pessundant ægros.

Vesican-
tia, cu-
curbitu-
la, sub-
planta-
lia ilicò
appo-
nenda.

(3.) Illicò furis apponenda sunt Vesicantia, lata fiant ulcera, maculentur aperta. Plantis pedum admoveantur Cucurbitulæ ficcæ, manè ac vesperi renovandæ. Subplantalia de galbano post cucurbitulas applicentur. Femora, crura, pedes leni foveantur tepore. Caleant moderatè superna.

(4.) Cha-

(4.) Chamæmeli, sambucique *Abdo-*
 floribus fartâ culcitâ, ficcâ, tepente, *men sic-*
 molli, tegatur abdomen, omni tri- *cè fo-*
 horio noctû diûque renovetur, mi- *ven-*
 nus discutiente humido præstat fo- *dum.*
 tû.

(5.) Leni clysmate, blandoque *Alvus*
 eccoprotico laxentur intestina, quæ *lenissime*
 hîc imprimis, si solvatur spasmus, *laxan-*
 spontè ferè fluunt. *da.*

(6.) Hydrogala, lacve purum a- *Lac*
 fininum, equinum, caprinum, hîc *princeps*
 princeps medicamentum esto. Hujus *reme-*
 in nullo morbo foelicior usus satis *dium.*
 commendari nequit.

(7.) Omnibus pacatis, ut refo- *Sub fi-*
 cillantur vires, viscerumque tonus *nem vi-*
 restauretur, parcâ manû, sæpiùs *num ge-*
 repetitâ, generosum ac lene vinum *nerosum*
 exhibendum est. *ac lene.* Acria, acida, fal-
 sa, diû vitanda.

(8.) Cu-

Equitatio.

(8.) Curationem absolvit equitatio, si frigidus, humidus verum imprimis, aër non obstat.

Perspiratio.

(9.) Sic tegatur Corpus ut æquabiliter sit perspirabile. Fiunt enim ab impeditâ perspiratione frequentissimæ in hoc morbo recidivæ.

CAPUT XXVII.

*Causæ remotæ quintæ**Curatio.*

SI contenta in abdomine frigore *Impedi-*
 crispentur, humorque excre- *ta per-*
 mentitius perspirabilis ad viscera re- *spiratio-*
 pellatur, blandos papillas nerveas *nis effe-*
 defendentes succos inficit acrimo- *ctus.*
 niâ, colicos dolores, colicisque su-
 pervenientes ærumnas crudelis effi-
 cit.

(1.) Dùm huic causæ, vi infi- *Quan-*
 tâ, athletica benè resistant Corpo- *donam*
 ra, debilia tentantur. Hinc missio *indica-*
 sanguinis rarò indicatur, quando- *tur M.*
 que tamen necessaria est. Præsen- *S.*
 tes igitur vires, copia sanguinis,
 urgentiumque symptomatum indol-
 es,

les, nùm mitti debeat sanguis pronuntiant. Prudens auscultat Medicus.

Fortia purgantia, ac emetica nocent. (2.) Acria purgantia, fortia emetica minimè indicantur. Irritatione spasnum augent, auctoque spasmo horrenda faciunt symptomata, totum convellitur Corpus.

Lenia eccoproptica juvant. (3.) Lenissimis eccopropticis oleosis insistendum.

Vesicans abdomini apponendum. (4.) In hocce casu, externo abdomini apponendum est Vesicans promptum ac amplum, ibi ratione symptomatum plus minusve detinendum. Cucurbitulæ etiam profunt.

Mollia enemata. (5.) Mollia enemata, infusis floribus chamæmeli, sæpius injecta indicantur.

Opium cum capthurâ. (6.) Semi granum opii cum grano caphuræ nupti, tutò omni triho-

trihorio, si urgeant dolores, repetendum, cum largo lenique ligni sassafras infuso, mirè juvat.

(7.) Curationem absolvunt, sulphure divites Thermæ omni medicamine præstantiores, apud Forestum (a) harum effectus mira observatio legitur. Denique ut perspiret Corpus ritè attendendum.

(a) Vid. P. Foresti observ. ac curat. medic. lib. 21. obs. 15.

CAPUT XXVIII.

*Causæ remotæ sextæ**Curatio.**Scorbuti effectus.*

SAlsa, alcalina, acida, scorbutica acrimonia, omnes inquinans humores, artuum cruciatus horrendos, doloresque colicos pertinacissimâ membrorum resolutione stipatos sæpius efficit. Urgentissimum reverâ symptoma nuncupandi, promptâ egent medelâ colici dolores, quum nulli dentur, ratione causæ, curatû difficiliores, magisque rebelles.

Hic enim de abrafo intestinorum mucus, ut in aliis colicis doloribus, non agitur solum; ipsi, unde feceritur mucus, humores vel omnino vitiiati vel penitus deficientes sunt.

Hoc

Hoc enim, quod maximè notandum scorbuticæ labi proprium est, quod mucilaginosas sanguinis partes destruat, omnesque Corporis glandulas mucosas reddat inertes. Hinc artuum, imprimis verò juncturarum, immobilitas, lancinantesque, noctu ingravescentes, fiunt dolores.

Triples harum ærumnarum causa, triplicem ut superetur medendi methodum requirit, licet colici dolores unâ eâdemque curentur.

(1.) In scorbuto ergò, & in scorbuticis colicis doloribus, missionem sanguinis inutilem, uno ore sapientes Medici clamant, noxiam esse confirmat experientia. Vapidi enim humores acres, facilè putrescentes, quò magis parte rubrà spoliantur, eò vapidiores acrioresque fiunt. Nec nos decipiat sæpè tumens scorbuticorum vultus, incautos fallit mentiens pletho-

*M. S.
nocet.*

plethoram, nec mirum si toties definat in hydropem.

*Externi, interni, inter-
nique
fotus ju-
vant.* (2.) Interna externaque abdomina-
lia, emollientibus, pinguibus, oleosis
foveantur, diu noctuque relaxentur.

*Blandis-
simis,
oleosis
alvus
moven-
da.* (3.) Acria omnia cathartica vi-
tentur, mucus enim, tunicæ villo-
sæ papillas nerveas defendens, non
solum deficit, verum quicquid in
primis viis superest humoris tantâ
imprægnatur acrimoniâ, ut nervi
mirum in modum irritentur, omnes-
que intestinorum nervi per consen-
sum convellantur. Mannæ, Cassiæ,
oleoque amygdalarum dulcium, ob-
tundendi causâ, aliquot grana gum-
mi Tragacanthi addenda sunt. Serum
lactis superbibendum juvat. Ista,
donec respondeat alvus pertinaciter
continuanda sunt.

*Criturum
ulcera
juvant.* (4.) Quamvis in hoc casû non sit
tam efficax vesicantium usus, quo-
ties

ties immanes sæviunt dolores, non est attamen spernendus, manantia crurum ulcera ventris tormina levant, noxiisque humoribus, fonticulorum instar, exitum præbent. Equidem ulcus in pede spontè natum levavit morbum. Colicis doloribus devictis, scorbutus ipse curandus est, ne, manente causâ, recrudescat effectus. Hunc morbum sapienter tractare opus ac labor est, difficillimum quippe si endemius sit. Hydra perpetim renascitur, si usquàm, hîc imprimis cœli mutatio necessaria videtur.

(5.) Hînc fortè tam mirè juvant *Ac Medicati* Fontes, si ubi fluunt bibantur. Qui ibi respiratur aër, plerumque salubrior, refocillat ægros, vim aquarum promovet: omnibus aliis præstant Chalybeatæ. *fontes.*

CAPUT XXIX.

*Causæ remotæ septimæ
Curatio.*

*Melan-
cholia
effectus.*

PRo materie terram cum spisso sanguinis oleo unitam, blandiore parte orbatam habens melancholia, hujus in Vasis Hypochondriacis, Mesenterio, ac Intestinis sedes est. Materiei tenacitas ac acrimonia, continuâ irritatione mirè afficit nervos, omniumque pertinacissimos spasmos atque dolores efficit. Attamen notandum est, colicos in melancholicis dolores, haud ità acres, majori reverâ anxietate stipari. Vix enim dolentes, diuturnis prægressis anxietatibus, miseros membris resolutos, vidi. Nùm quia progredientes ad intestina nervi,

vi,

vi, illæsis papillis, diuturno stringuntur spasmo, sensumque ferè amittunt stricti? Hoc utique verum, alvi constrictioni atque paresi, rarò par est dolor.

(1.) Dùm morbum graviozem *M. S.* facit missio sanguinis, illum pro tem- *inutilis.* pore vix leviozem efficit. Hanc colici spernunt dolores. Frustra tentatur.

(2.) Causa quum recens non esse *Nocent* possit, fortiter purgantia nocent, ir- *purgan-* ritant nervos, turbas excitant, piceam *tia ac* non movent materiem. Nec emeti- *emetica.* corum foelicioz usus.

(3.) Emolliente fotù addito sapon- *Profunt* ne, totum tegatur abdomen. Oleo- *fotus.* fo, molli, leviter mellito, sæpè repetendo clysmate sollicitetur alvus.

(4.) Blandissimis eccoproitis, si *Blandis-* nausea ferat, becabungæ similive sa- *sima ec-* ponaceo succo nuptis, laxetur. Si le- *coproiti-* ca.

vis acrimonia obftet, simplici fero lactis cum Sirupo Rosarum solutivo moveatur. Serum lactis hîc egregiè juvat.

Balnea. (5.) Juvant & balnea quibus incoctæ emollientes herbæ, si modò sint tepida, acuantur sapone.

*Lini-
menta.* (6.) Si his omnibus resistat, ut sæpè fit, alvi suppressio, unguento arthanitæ, omni trihorio, oblinatur abdomen, dùm interim hætenus præscriptorum continuatur usus.

Acidula. (7.) Alvo solutâ, tepidæ, præstant acidulæ, nocerent frigidæ.

(8.) Equitatio, ac pertinaces abdominis frictiones mirè juvant.

CAPUT XXX.

*Causæ remotæ octavæ**Curatio.*

IN debilissimis Hypochondriacis *Animi*
Hystericisve Corporibus, quorum *pathe-*
nervea syntaxis valdè mobilis est, *matum*
effectus.
miros dum edunt effectus animi pa-
themata, Intestinale Organum mucii,
membranæque villosæ exhalantia nec
non inhalantia vasa ità quandoque
stringunt, ut in cavitate intestinorum
secretio atque excretio nulla sit. Sic-
cæ tunc papillæ neque mucos neque
rore defensæ, si acrioribus imprimis
lædantur pharmacis, mirum in mo-
dum irritantur, nervorumque con-
sensû, epilepticos ipsos excitant mo-
tus.

M. S. lethalis. (1.) In hocce casû lethalis foret missio sanguinis.

Cathartica ac emetica pessima. (2.) Omnia pessundarent cathartica ac emetica. Summa requiritur prudentia.

Quies concilianda. (3.) Animi ac corporis quies omni ope concilianda. Procul à strepitû in tenebris decumbat æger. Inordinati extracto Thebaïco compefcantur motus.

Pedes fovendi. (4.) Tepida pediluvia profunt. Emplastra subplantalia juvant. Nec inutiles, inferiora versùs, ficcæ cucurbitulæ dantur.

Fovendum abdomen. (5.) Auxiliantur fots abdominales externi ac interni, tepidi, non calentes, blandissimi.

Levissima suris vesicantia. (6.) Si motus urgeant convulsi-
vi, rubifacientia apponantur Suris
Vesicantia, haud tutè solvitur Epi-
dermis, Cantharidum enim Sal acerri-
mus, si cutim penetret noxium fit,
nimium

nimiùm in hoc casû irritabiles velliat nervos, prætimefcendosque facit dolores. Negabunt fidem incauti, experti credent.

(7.) Potus fit hydrogala, atque ^{Lac.} lac asininum, cui perpetim aliquid purissimæ addatur mannæ.

(8.) Alvo solutâ, prudenti manû ^{Amica} mitissima amica nervis ^{nervis} paregoricis ^{parego-} nupta exhibeantur. Minimus hîc ^{rica.} error crimen est.

(9.) Denique balsamicis nervinis ^{Balsa-} non spirituosis, systēma nervorum ^{mica} corroboretur. Hîc mira præstat re- ^{nervi-} sina Corticis Peruviani cum saccharo trita, si parcâ dosi sæpiùs repetitâ lac comitetur asininum.

CAPUT XXXI.

Pareseos Curatio.

Diuturne colicæ Pictonum effectus. **S**I naturâ vel arte diuturniores fiant dolores, perduretque spasmus, subtilissimi defectû roris, nervos inter horumque vaginas, exhalantis, remotiores sensim occallescent nervi, pari ratione ac tendines, qui ficci, concrecentes vaginis, rigidi, immobiles evadunt. Vaginis sic alligati nervi atque tendines actione organicâ orban-
tur.

Parefis difficilime curatur. Maxima artuum resolutio in scorbuticis adeò frequens, à deficiente nervorum atque tendinum in vaginis hærentium lubricante
succo

fucco oritur. Hinc causa proxima
parefeos, fucceffiui progressus, va-
riique intelliguntur gradus. Quàm
fit curatû difficilis, cur toties incu-
rabilis, indè etiam elucescit.

Curationem igitur absolvere ne-
quit haçtenùs instituta medela, li-
cet enim omnia quæ fieri debebant,
respectû abdominis facta sint, ner-
vi ideò tendinesve læsi minimè re-
ftaurantur, artuum resolutio perdu-
rat, devictisq; in abdomine cau-
fis colicæ Pictonum enarratis, ha-
rum effectus longè latèque diffusi
feorfim postea curandi sunt.

Blandiffimi lubricantis roris de-
fectû in vaginis, nervos ac tendi-
nes concrefcere vidimus, curandi
methodus haçtenùs expofita defi-
cientem roris materiem equidem
regenerat, exhalantia verùm orga-
na

*Medela
particu-
lari
eget.*

*Sepè
non effi-
caci, si
diu du-
raverit
morbus.*

na intacta relinquit. Hæc, si morbus diù duraverit, destructa penitus non sunt restauranda. Ultra limites artis hæret malum.

Profutura, si recens. Si verò recens sit morbus, nec tam altas egerit radices, resolutos artus, emolliendo, fovendo, fricando, movendo, concutiendo, vellicando, vasa exhalantia referantur, horum vis organica restauratur.

Evisceratorum animalium usû. (1.) In evisceratis recens animalibus resoluti detineantur artus, tepidus iste fons, cui nullus par est, sæpiùs repetatur.

Thermis sulphuratis. (2.) Sulphuratæ adhibeantur Thermæ, quarum centies exploratus constat effectus. Pluribus infanis incassum tentatis, parestim quæ colico supervenerat dolori,
Thermis

Thermis Aquisgranensibus sanavit
Forestus (a).

(3.) Strigili leniore, pannisve *Frictio-*
laneis non asperis, leviter in gy-
rum resolutæ fricentur partes, quò
frequentius eò melius.

(4.) Bis de die, sæpiusque si *Nervi-*
ferre valeat cutis, unguento Nervi-
no aut Martiato, addita Balsami
Peruviani tincturâ, liniantur artus.
Spirituosis præstant pingua.

(5.) Galbani, sagapeni, opo- *Gum-*
ponacis, ammoniaci gummi balsa-
mo de Meccâ vel Peruviano nup-
tum, repetitis vicibus, parvâ copiâ
simul exhibitum, diù continuatum,
mirè prodest.

(6.) Profunt & vina lenia, ge- *Balsa-*
nerosa, *micis*
vinis.

(a) Vid. P. Foresti observ. ac curat.
Medic. lib. 21. obs. 15.

nerosa , parcâ ministrata manû ,
Canarinum , Malvaticum , Made-
rense , Græcumve palmam omnibus
præripiunt.

*Coeli
muta-
tione.*

(7.) Mira efficit cœli mutatio ,
si temperatum sit , aërque spiretur
salubrior , humidus frigidusque no-
cet.

F I N I S.

C A P I T U M

A R G U M E N T A.

C A P U T P R I M U M.

Dolor ventris , quando & unde colicus
dictus. pag. 1.

C A P U T S E C U N D U M.

*Dolor colicus , quando & unde Pictonum
dictus.* 4.

C A P U T T E R T I U M.

Colici apud Pictones doloris descriptio. 6.

C A P U T Q U A R T U M.

*Idem colicus dolor sæpiùs ante Citesium de-
scriptus.* 8.

C A P U T Q U I N T U M.

*Colicus dolor Pictonum , post Citesium raro
descriptus.* 23.

C A P U T S E X T U M.

*Doloris colici , hodie Pictonum dicti de-
scriptio.* 35.

C A P U T

CAPUT SEPTIMUM.

Colici doloris Pictonum causa proxima. p. 39.

CAPUT OCTAVUM.

Colici Pictonum doloris causæ remotæ. 43.

CAPUT NONUM.

Causa remota prima. Reliquiæ februm imperfectâ crisi solutarum, vel non benè curatarum. 45.

CAPUT DECIMUM.

Causa remota secunda. Venena. 54.

CAPUT UNDECIMUM.

Causa remota tertia. Vini potiusque acido austeri, fermentati, acidorumque immaturorum nimius usus. 72.

CAPUT DUODECIMUM.

Causa remota quarta. Arthritis, ac Rheumatismus. 86.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

Causa remota quinta. Impedita perspiratio. 92.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Causa remota sexta. Scorbutus. 98.

CAPUT

ARGUMENTA. 183

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

Causa remota septima. Melancholia. pag. 102.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

Causa remota octava. Animi pathemata. 107.

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

Diagnosis Colicæ Pictonum. 112.

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

Prognosis colicæ Pictonum. 114.

CAPUT DECIMUM NONUM.

Anatomica Cadaverum inspectio. 116.

CAPUT VIGESIMUM.

Symptomatum Colicæ Pictonum brevis dilucidatio. 120.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

Spontanea quæ naturâ fit Colicæ Pictonum curatio. 141.

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

Colicæ Pictonum curatio arte facta. 143.

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

Causæ remotæ primæ curatio. 145.

CAPUT

CAPUT VIGESIMUM QUARTUM.

Causæ remotæ secundæ curatio. pag. 151.

CAPUT VIGESIMUM QUINTUM.

Causæ remotæ tertiæ curatio. 155.

CAPUT VIGESIMUM SEXTUM.

Causæ remotæ quartæ curatio. 159.

CAPUT VIGESIMUM SEPTIMUM.

Causæ remotæ quintæ curatio. 163.

CAPUT VIGESIMUM OCTAVUM.

Causæ remotæ sextæ curatio. 166.

CAPUT VIGESIMUM NONUM.

Causæ remotæ septimæ curatio. 170.

CAPUT TRIGESIMUM.

Causæ remotæ octavæ curatio. 173.

CAPUT TRIGESIMUM PRIMUM.

Pareseos curatio. 176.
